

Halk Sağlığı Genel
Müdürlüğü

Haftalık İnfluenza (Grip) Sürveyans Raporu

2020/6. Hafta (3 – 9 Şubat 2020)

ŞUBAT, 2020, ANKARA

T.C. Sağlık Bakanlığı
Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼

Genel M¼d¼r
Doç. Dr. Fatih KARA

Genel M¼d¼r Yardımcısı
Uzm. Dr. Muhammet ME

Bulaşıcı Hastalıklar Dairesi
Başkanlığı

Daire Başkanı
Dr. Ayla AYDIN

HAZIRLAYAN

Uzm. Dr. Emine AVCI

Bu 'Rapor'da yer alan bilgiler, sonuçlar kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Halk Sağlığı Genel
Müdürlüğü

Bulaşıcı Hastalıklar Dairesi Başkanlığı

Haftalık İnfluenza (Grip) Sürveyans Raporu

ÖZET

2020/6. Hafta (3–9 Şubat 2020)

Ülkemizde 2020 yılı 6. hafta çalışılan Sentinel Grip Benzeri Hastalık (GBH/ILI) sürveyans numunelerinde influenza pozitifliği bir önceki haftaya (%51,6) göre belirgin düşüş göstererek % 34,7 saptanmıştır. Çalışılan 150 sentinel numunede 27 influenza B, 24 influenza A(H1N1) virüsü, bir influenza A ve B ko-infeksiyonu tespit edilmiştir (tablo 1).

Çalışılan Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) sürveyans numunelerinde influenza pozitifliği bir önceki haftaya (%31,6) göre belirgin düşüş göstererek % 22,0 saptanmıştır. Çalışılan 127 sentinel numunede 15 influenza A(H1N1), 11 influenza B, 1 influenza A(H3N2) virüsü, 1 influenza A ve B ko-infeksiyon utespit edilmiştir. Diğer solunum yolu virüsleri pozitiflik yüzdesi % 29,9 saptanmıştır. Diğer solunum yolu virüsleri arasında en çok saptanan RSV olmuştur (tablo 3).

Çeşitli merkezlerden alınan non-sentinel influenza sürveyans numunelerinde influenza pozitifliği bir önceki haftaya (% 35,7) göre düşüş göstererek % 28,9 saptanmıştır. Çalışılan 211 non-sentinel numunede 38 influenza A(H1N1), 21 influenza B, 2 influenza A ve B ko-infeksiyonu tespit edilmiştir. Çalışılan numunelerin 140'ında diğer solunum yolu virüsleri

pozitiflik yüzdesi % 24,3 saptanmıştır. Diğer solunum yolu virüsleri arasında en çok saptanan RSV olmuştur (tablo 5).

2019-2020 Grip Sezonu Genel Değerlendirme

Sentinel birinci basamak sağlık kurumlarına grip benzeri hastalık (ILI) nedeni ile başvuran bireylerden alınan numunelerde influenza pozitiflik hızının ardışık olarak % 10 üzerine çıktığı 2019/49. hafta influenza sezonu başlamıştır. Avrupa'ya göre ülkemizde sezon iki hafta geç başlamıştır (Avrupa'da 2019/47. haftası). 2019/52-2020/5.haftası arasında influenza pozitiflik hızı % 50 üzerinde seyretmiştir. İnfluenza pozitiflik hızı 2017/18 influenza sezonu hariç son üç grip sezonuna göre bir hafta erken % 50 üzerine çıkmıştır (2017/18 sezonunda % 50'ye hiç çıkmamıştır). 2020/3. haftası % 69,9 ile geçmiş influenza sezonlarına göre daha yüksek pozitiflik hızı ile pik yapmıştır. Son altı grip sezonunda saptanan en yüksek pozitiflik hızı % 43,7 - % 65,4 arasında değişmektedir. Okulların tatil olduğu 2020/4. haftası ve 2020/5. haftası influenza pozitiflik hızı sırası ile % 54,5 ve %51,6'ya düşmüştür. 2020/6. haftası ise belirgin bir düşüş göstermiştir (% 34,7).

2019/45. haftasına kadar dolaşımda influenza B virüsü yer alırken, 2019/45. haftasından itibaren influenza A(H1N1) virüsü dolaşıma girmiştir ve 2019/49. haftasından itibaren tespit edilen influenza A(H1N1) virüslerinde artış olmuştur. İnfluenza A(H1N1) ve influenza B virüsleri birlikte dolaşımda (co-dominance) yer almaktadır. Ülkemizde dolaşımdaki baskın virüsler açısından bölgeler arasında farklılıklar mevcuttur. Akdeniz bölgesinde influenza B, Marmara bölgesinde influenza A(H1N1) virüsü baskın virüs olarak dolaşımda yer alırken Doğu Anadolu, Ege, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Karadeniz bölgesinde influenza B ve influenzaA (H1N1) virüslerinin birlikte dolaşımda yer aldığı görülmektedir (tablo 2).

Sentinel hastanelere yatan hastalar arasında influenza pozitiflik hızı 2020/3. haftası % 56 ile geçmiş sezonlara göre daha yüksek saptanmıştır (Son üç grip sezonu en yüksek influenza pozitiflik hızı % 30-34 arasında, 2015-16 sezonunda % 52,9 saptanmıştır). 2020/4-6.haftası influenza pozitiflik hızı sırası ile % 35,4, % 31,2, % 22'ye düşmüştür. Sentinel hastanelere SARI nedeni ile yatan hastalar arasında influenza A(H1N1)'in influenza B'ye göre daha fazla yatışa neden olduğu görülmektedir. Bu beklenen bir durumdur. Ancak iller arasında SARI nedeni ile yatan hastalar arasında, saptanan virüsler açısından farklılık mevcuttur. Ankara, Erzurum, İstanbul, Samsun'da SARI nedeni ile yatan hastalar arasında influenza A(H1N1) virüsünün, İzmir'de influenza B virüsünün daha fazla saptandığı, Adana'da ise influenza A(H1N1) ve influenza B virüslerinin saptandığı görülmektedir (tablo 4).

Sentinel hastanelere yatan hastalar arasında diğer solunum yolu virüsleri pozitiflik yüzdesi 2019/20 grip sezonu % 19,4 - % 66,7 arasında saptanmıştır. İnfluenza pozitiflik yüzdesinin arttığı ve pike gittiği haftalarda diğer solunum yolu virüsleri pozitiflik yüzdesinde düşüş görülmüştür. Son haftalarda influenza pozitiflik yüzdesinde düşüş görülürken diğer solunum yolu virüsleri pozitiflik yüzdesinde artış görülmüştür. Haftalık diğer solunum yolu virüsleri pozitiflik yüzdesi son üç grip sezonuna göre daha düşük seyretmektedir ve düşüklüğü 2015-2016 grip sezonuna benzemektedir. Son üç grip sezonuna göre haftalık RSV pozitiflik yüzdesi

daha düşük seyretmektedir ve 2015-2016 grip sezonuna benzemektedir. Haftalık RSV pozitiflik yüzdesindeki düşüklük Rhinovirüs pozitiflik yüzdesinin daha yüksek görünmesine neden olmaktadır. Oysa haftalık Rhinovirüs pozitiflik yüzdesi son dört grip sezonu ile benzerlik göstermektedir. Sezonun başlangıcında Rhinovirus ve Parainfluenzavirus tespitlerinde, 2020/3. haftasından itibaren RSV tespitlerinde artış olduğu görülmektedir.

Sentinel Birinci Basamak Sağlık Kurumları Verisi (Sentinel ILI Sürveyansı)

Ülkemizde 2019/40. haftasından bu yanasentinel birinci basamak sağlık kurumlarına grip benzeri hastalık (ILI) nedeni ile başvuran bireylerden alınan 2642 sentinel örnekte 900 (% 34) influenza virüsü tespit edilmiştir. 900 influenza virüsünün % 45,9'unu influenza B, % 49,2'sini influenza A(H1N1) virüsü, % 3,3'ünü birden fazla influenza virüsü, % 1,6'sını influenza A (H3N2) virüsü oluşturmaktadır. İnfluenza A(H3N2) virüsü sporadik olarak görülmektedir.

Örnek alınan 2642 ILI vakasının % 5'i 0-4 yaş, % 20,6'sı 5-14 yaş, % 70,5'i 15-64 yaş, % 3,9'u ≥65 yaş grubunda yer almaktadır.

İnfluenza pozitif 900 vakanın % 5,8'i 0-4 yaş, % 25,3'ü 5-14 yaş, % 66,4'ü 15-64 yaş, % 2,4'ü ≥65 yaş grubunda yer almaktadır. 413 influenza B pozitif vakanın % 43,8'i 18 yaşın altındadır.

2020/6. hafta sentinel birinci basamak sağlık kurumlarına başvuran bireyler arasında grip benzeri hastalık yüzdesi bir önceki haftaya (% 11,9) göre düşüş göstererek % 9,4 saptanmıştır. 2019/51.-2020/5. haftası arasında % 10'un üzerinde seyretmiştir. 2020/3. haftası % 14,9 ile pik yapmıştır. İnfluenza pozitiflik yüzdesine paralel olarak artmıştır ve düşmeye devam etmektedir.

Sentinel Hastane Verileri (Sentinel SARI Sürveyansı)

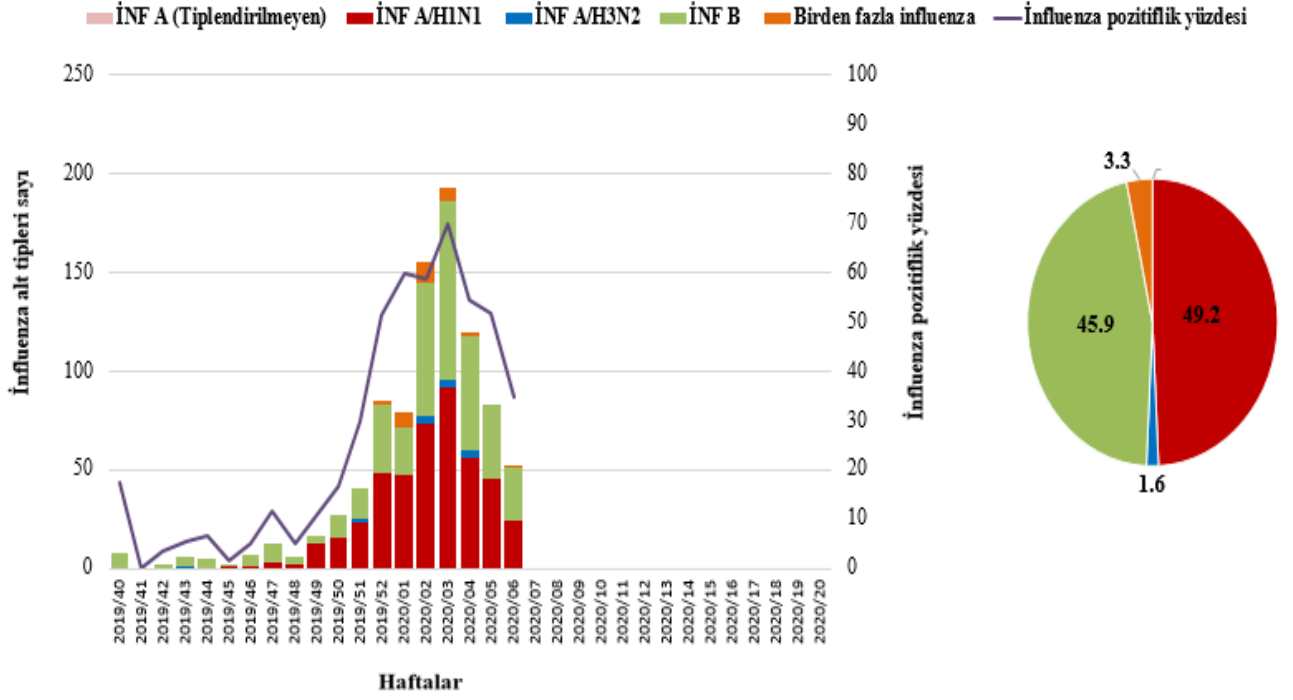
2019/40. haftasından bu yana ağır akut solunum yolu enfeksiyonu (SARI) nedeniyle hastaneye yatan hastalardan alınan 1397 sentinel örnekte 424 (% 30,4) influenza virüsü tespit edilmiştir. 424 influenza virüsünün % 71,2'sini influenza A(H1N1), % 21,9'unu influenza B, % 6,1'ini influenza A ve B ko-infeksiyonu oluşturmaktadır.

Örnek alınan 1397 SARI vakasının % 42,6'sı 0-4 yaş, % 8,9'u 5-14 yaş, % 30,9'u 15-64 yaş, % 17,6'sı ≥65 yaş grubunda yer almaktadır.

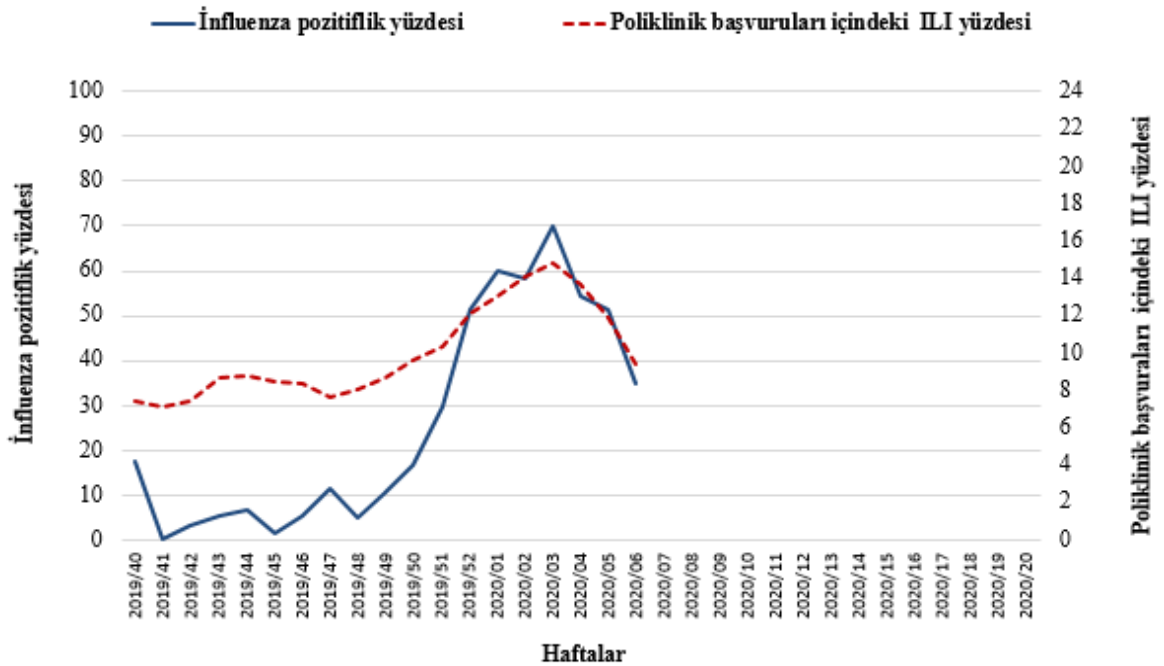
İnfluenza pozitif 424 SARI vakasının % 32,8'i 0-4 yaş, % 11,1'i 5-14 yaş, % 41,1'i 15-64 yaş, % 15,1'i ≥65 yaş grubunda yer almaktadır. 93 influenza B pozitif vakanın % 49,5'i 18 yaşın altındadır.

2020/6. hafta influenza sürveyansının yürütüldüğü sentinel hastanelere yeni yatan hastalar arasındaki ağır akut solunum yolu enfeksiyonu (SARI) yüzdesi bir önceki haftaya (% 4,3) göre düşüş göstererek % 3,6 saptanmıştır. 2019/52. haftasından bu yana % 3'ün üzerindedir.

Sentinel ILI numunelerindeki influenza alt tipleri sayısı, influenza pozitiflik yüzdesi ve pozitif numunelerin alt tipinin yüzde dağılımı, 2019-2020 influenza sezonu.

Sentinel ILI sürveyansı numunelerindeki influenza pozitiflik yüzdesi ve poliklinik başvuruları içerisindeki influenza benzeri hastalık yüzdesi, 2019-2020influenza sezonu.

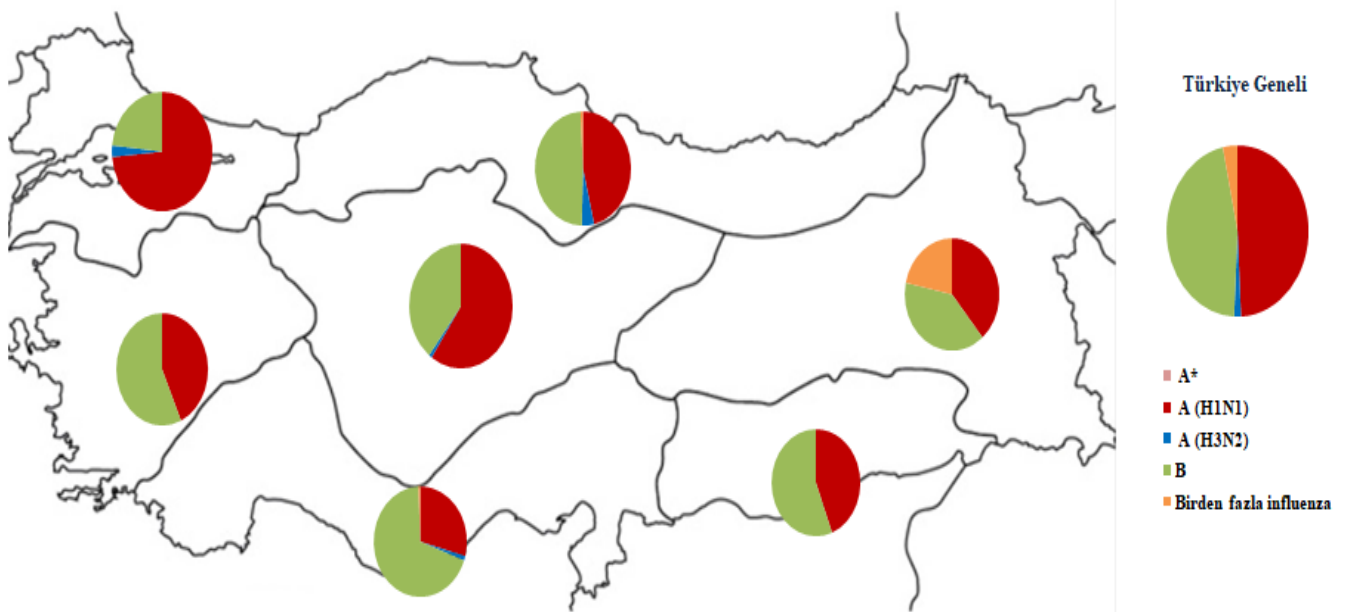

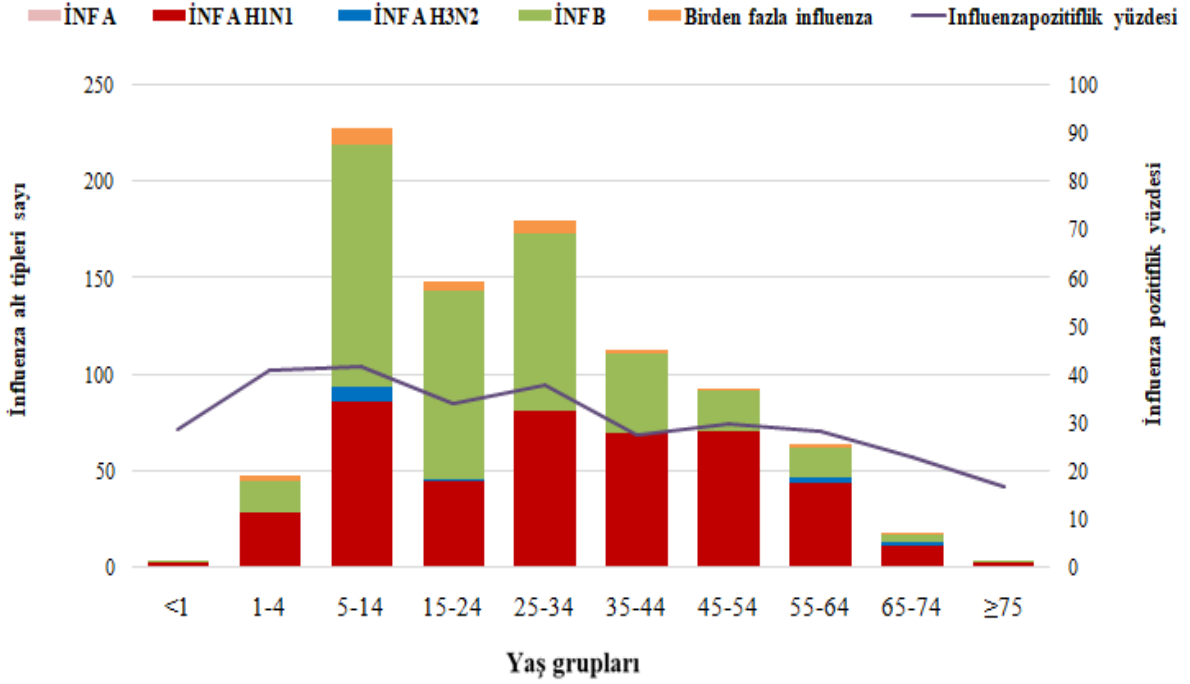
2020/6. hafta İnfluenza pozitif numunelerin bölgelere göre alt tipleri dağılımı, sentinel ILI sürveyansı.

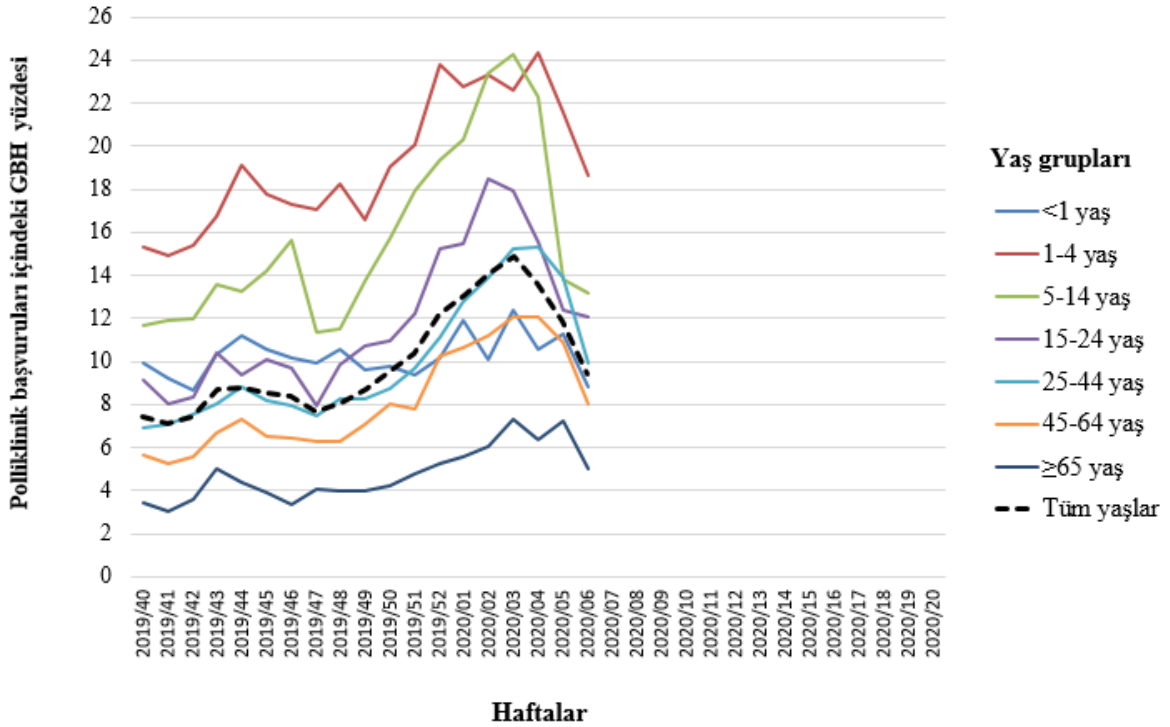
2019/40.-2020/6. haftalar arası influenza pozitif numunelerin bölgelere göre alt tipleri dağılımı, sentinel ILI sürveyansı, 2019-2020 influenza sezonu.

Sentinel İLİ sürveyans numunelerindeki influenza pozitif vakaların yaş gruplarına göre influenza alt tipleri dağılımı ve influenza pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

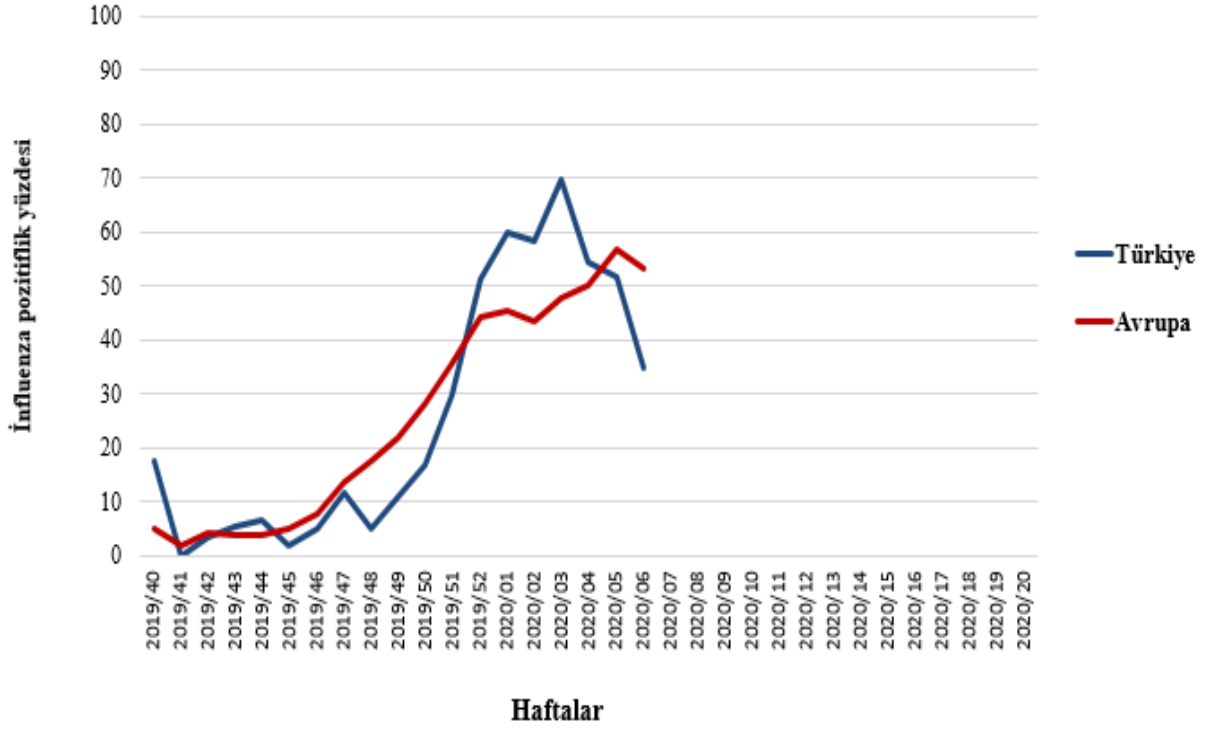

Sentinel birinci basamak sağlık kurumlarına başvuran bireyler arasında yaş gruplarına göre grip benzeri hastalık yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

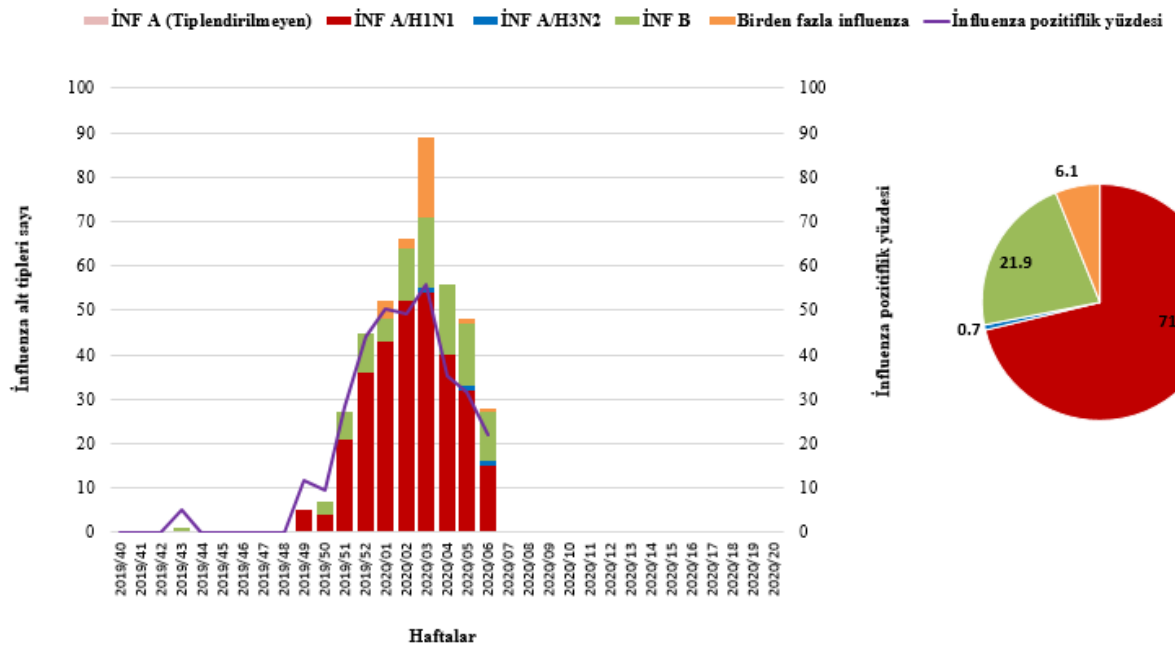

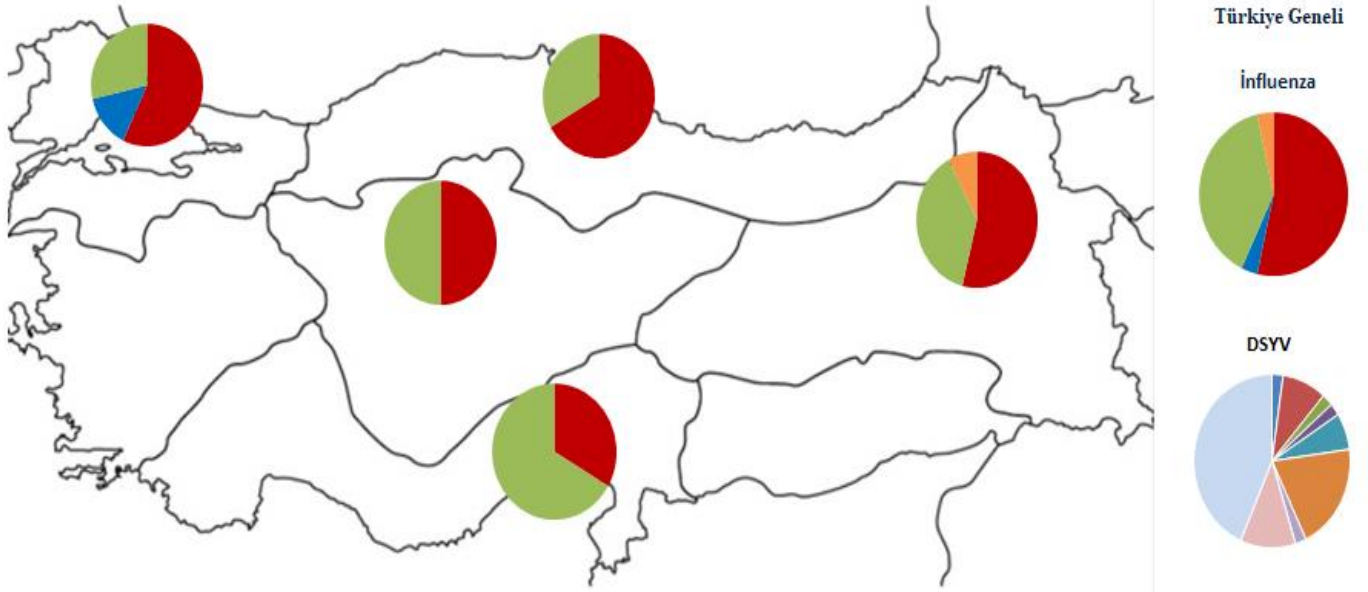
Sentinel İLİ sürveyansı kapsamında alınan numunelerdeki influenza pozitiflik yüzdesi, Türkiye ve Avrupa verileri, 2019-2020 influenza sezonu.

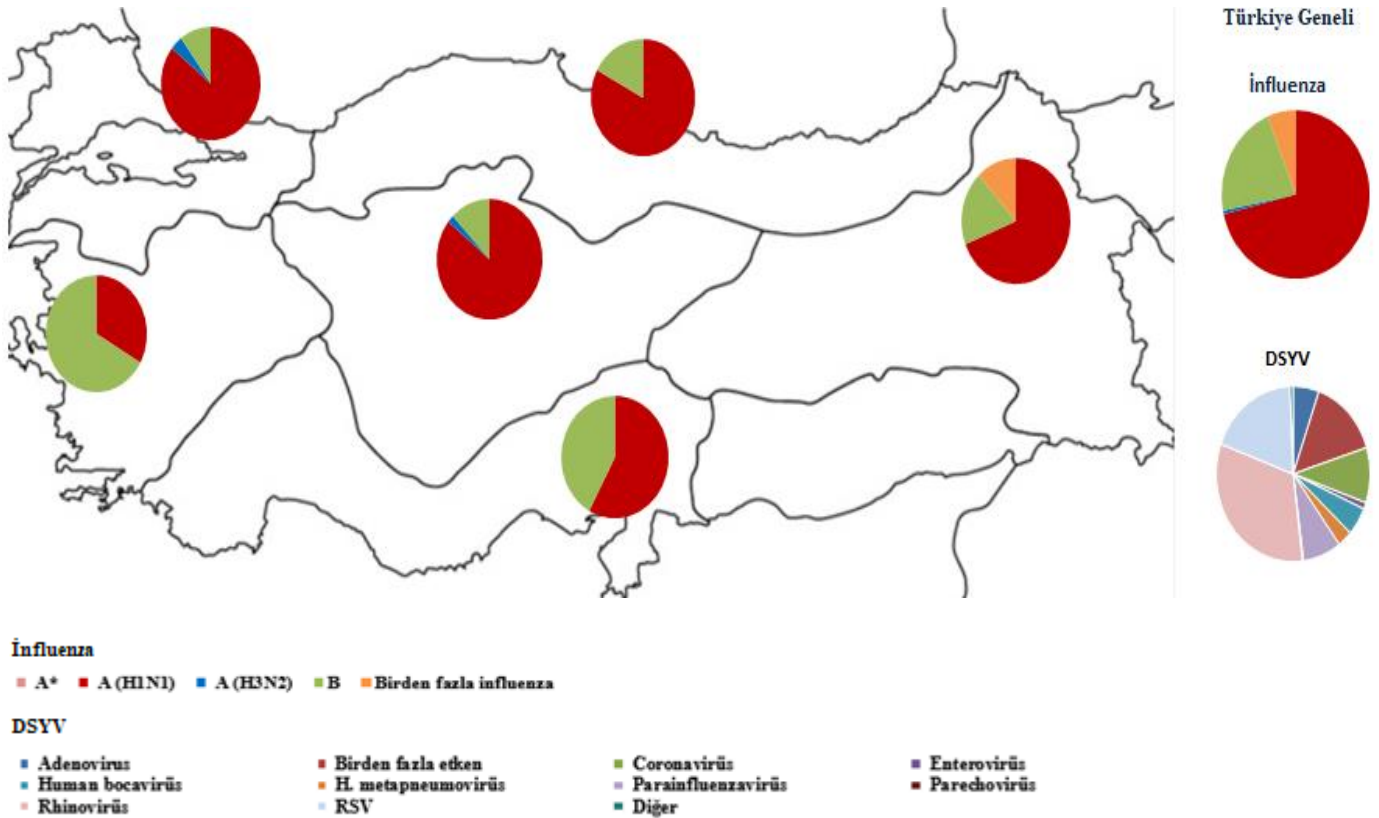
Sentinel SARI numunelerindeki influenza alt tipleri sayısı, influenza pozitiflik yüzdesi ve pozitif numunelerin alt tipinin yüzde dağılımı, 2019-2020 influenza sezonu.

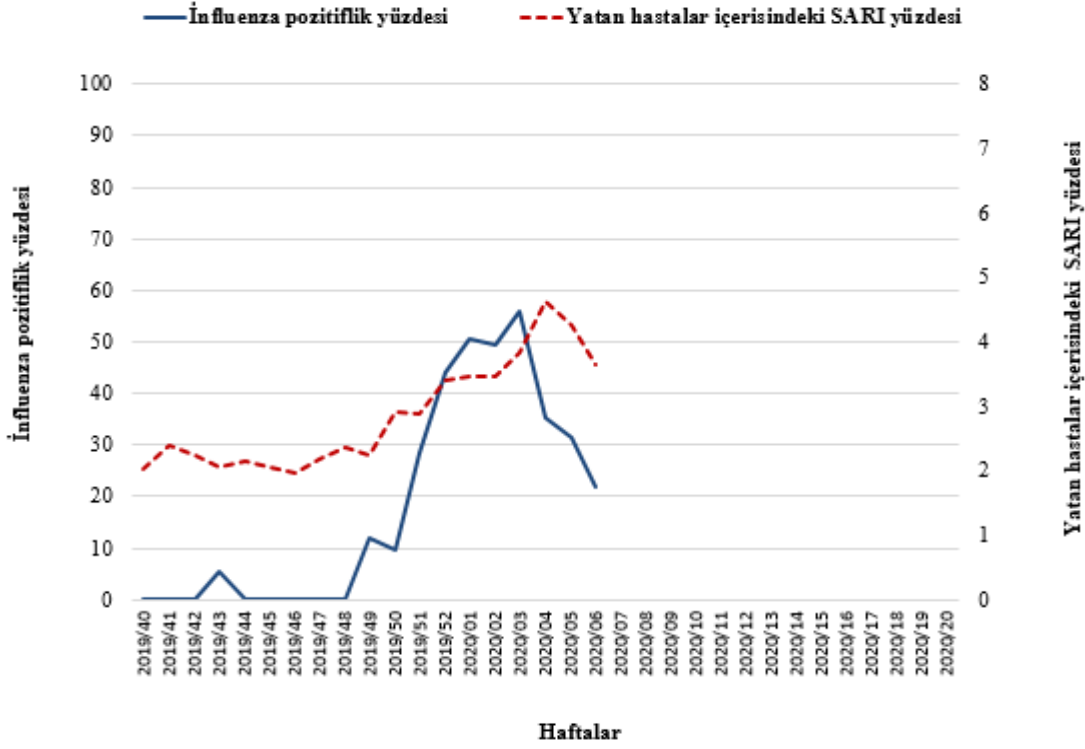
2020/6. hafta İnfluenza pozitif numunelerin illere (Adana, Ankara, Erzurum, İstanbul, İzmir, Samsun) göre alt tipleri dağılımı ve DSYV alt tipleri dağılımı, sentinel SARI sürveyansı.

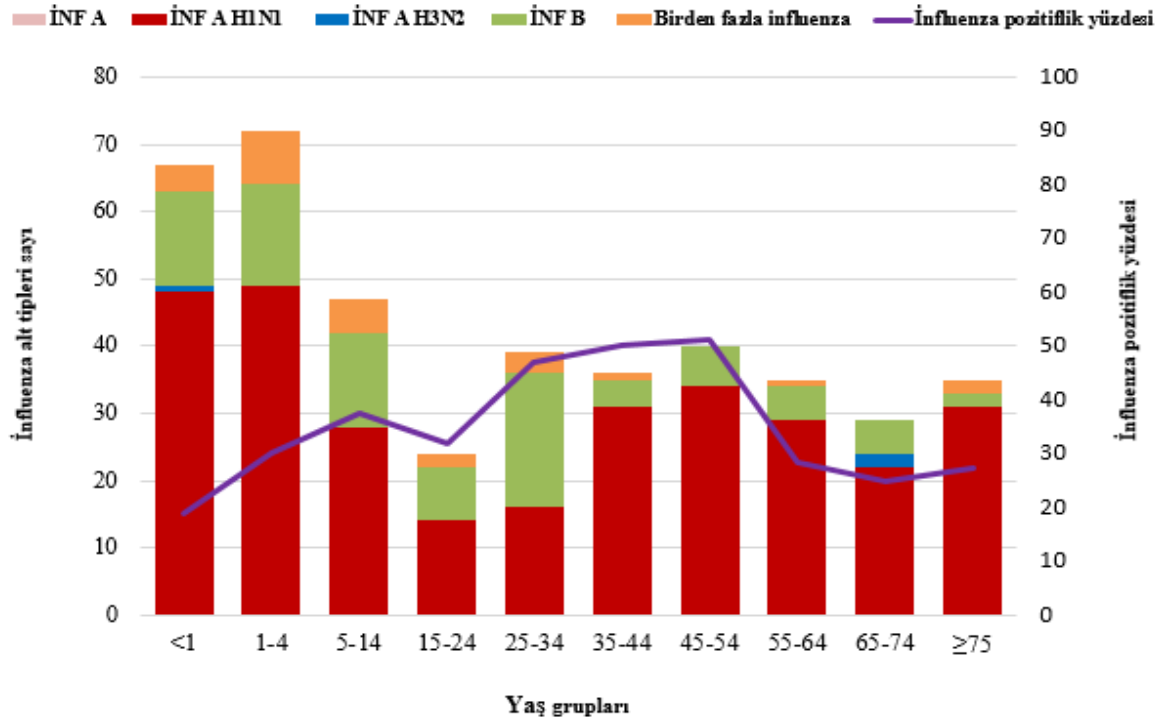
2019/40.-2020/6. haftalar arası influenza pozitif numunelerin illere (Adana, Ankara, Erzurum, İstanbul, İzmir, Samsun) göre alt tipleri dağılımı ve DSYV alt tipleri dağılımı, sentinel SARI sürveyansı, 2019-2020 influenza sezonu.

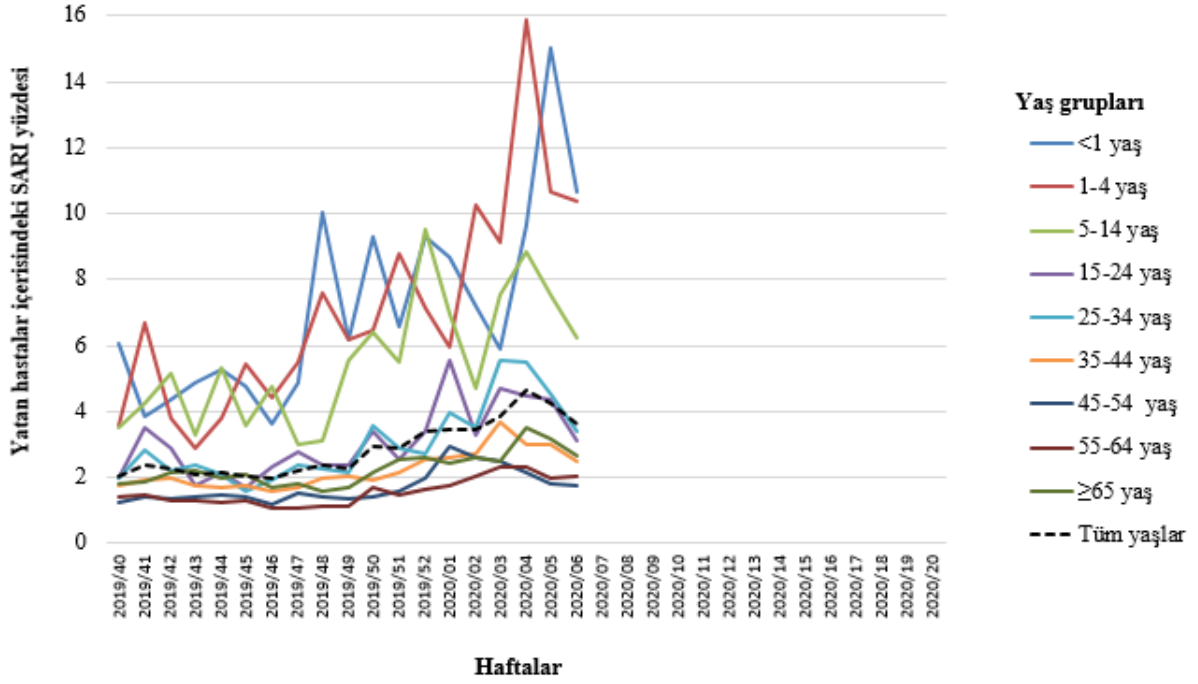
Sentinel SARI numunelerindeki influenza pozitiflik yüzdesi ve hastaneye yatan hastalar içerisindeki SARI yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

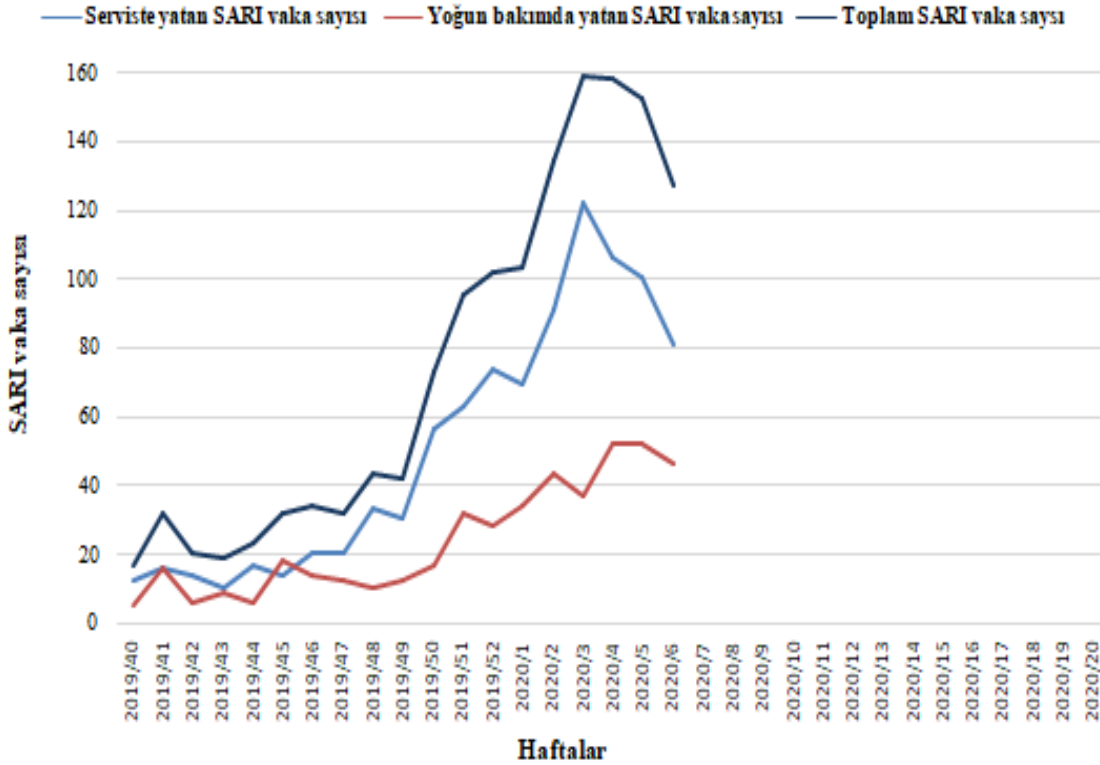
Sentinel SARI sürveyansı numunelerindeki influenza pozitif vakaların yaş gruplarına göre influenza alt tipleri dağılımı ve influenza pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

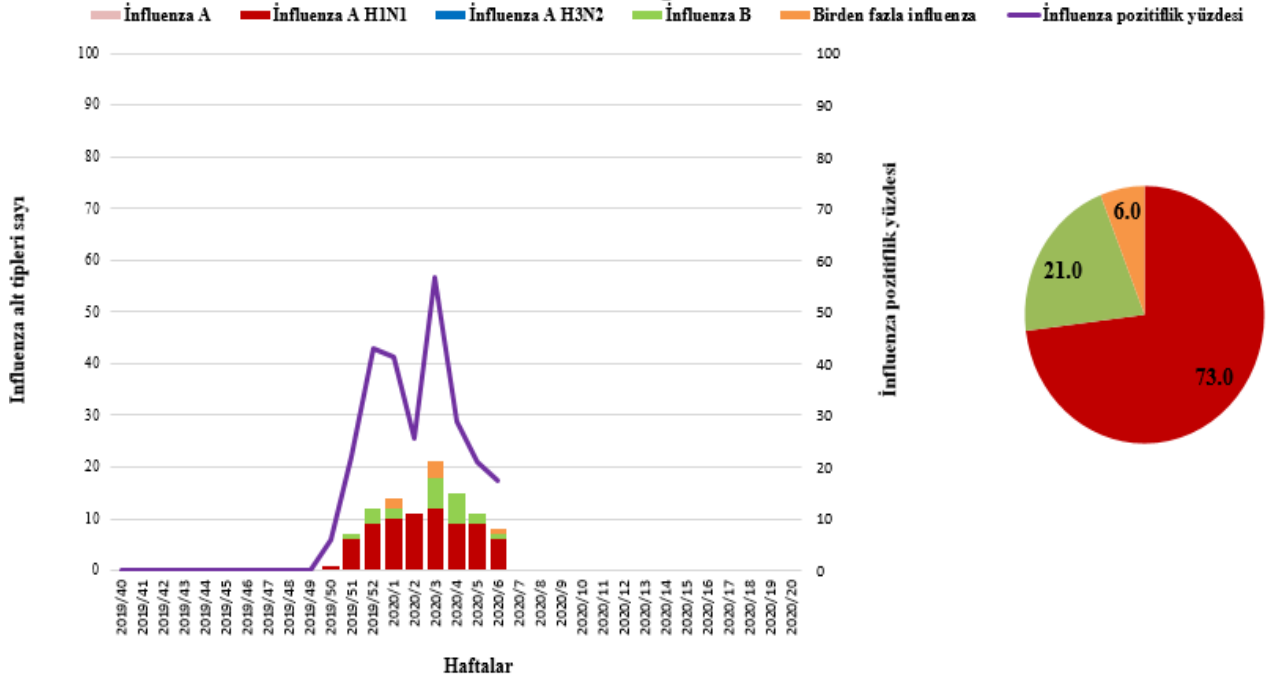
İnfluenza sürveyansının yürütüldüğü sentinel hastanelere yatan hastalar arasında; yaş gruplarına göre SARI nedeniyle hastaneye yatan hasta yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

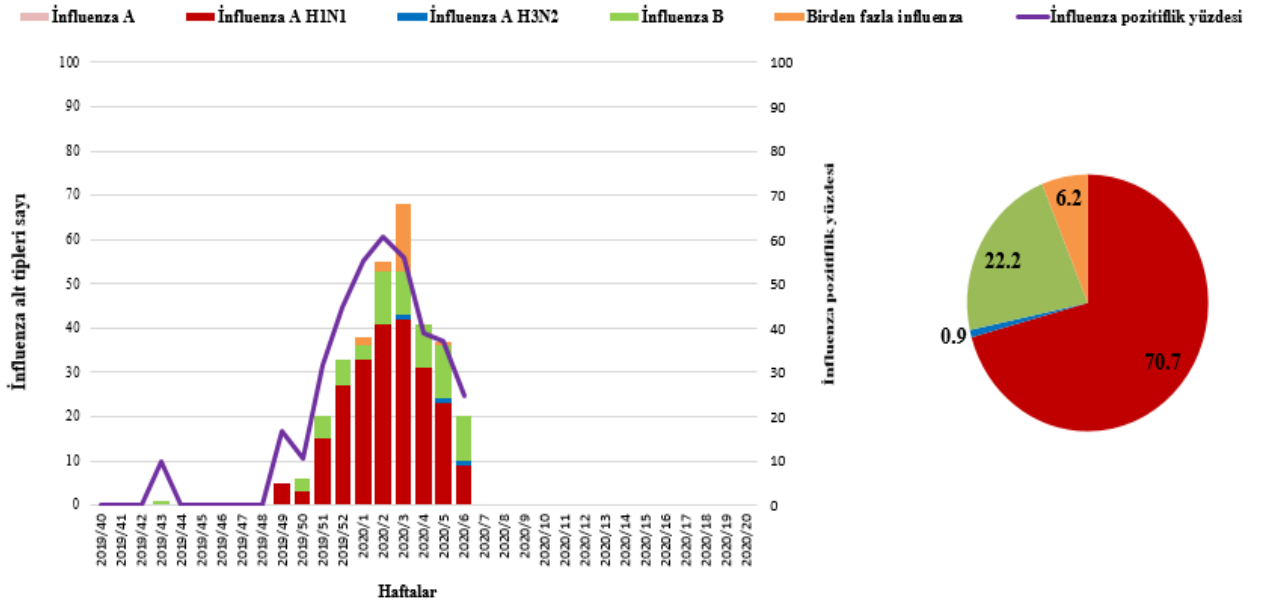
Yoğun bakımda ve diğer servislerde SARI nedeni ile yatan ve numune alınan vakaların haftalara göre dağılımı, 2019-2020 influenza sezonu.

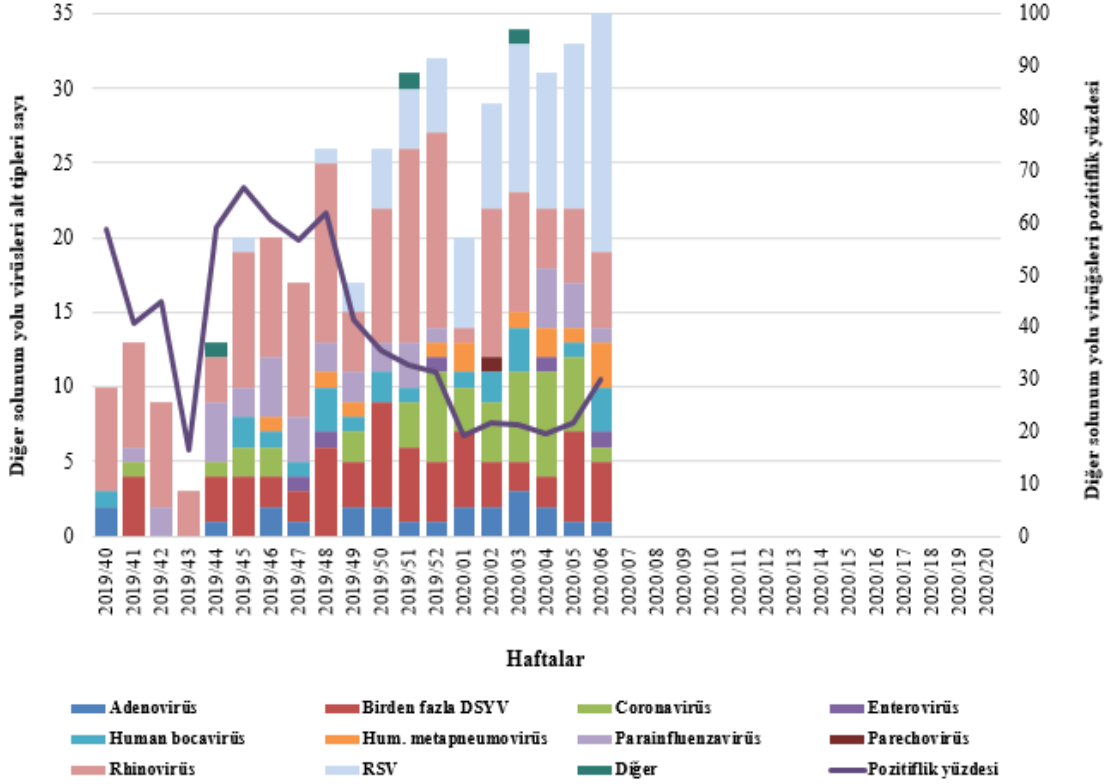
Yoğun bakımda yatan İnfluenza pozitif SARI vakalarının İnfluenza alt tipleri sayısı ve İnfluenza pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

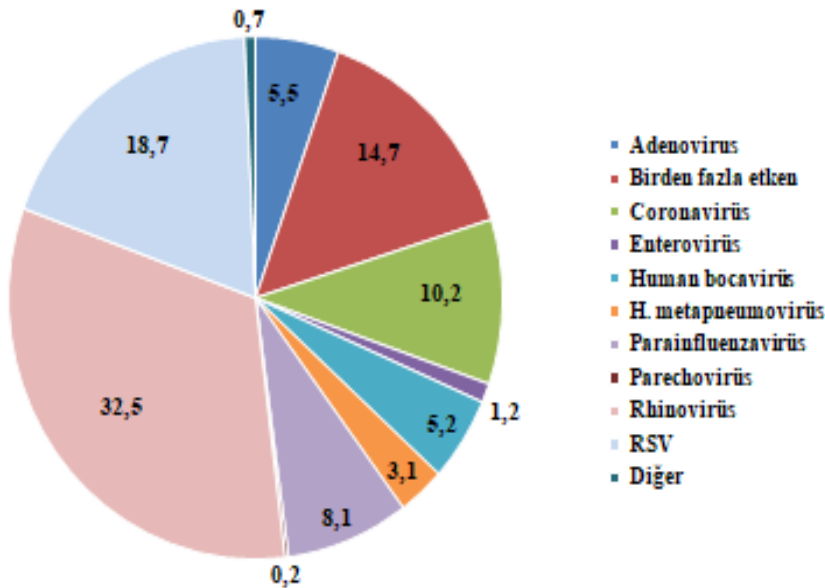
Diğer servislerde yatan İnfluenza pozitif SARI vakalarının İnfluenza alt tipleri sayısı ve İnfluenza pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

SARI nedeniyle yatışı yapılan vakaların haftalara göre diğer solunum yolu virüsleri alt tipleri, sayısı ve pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

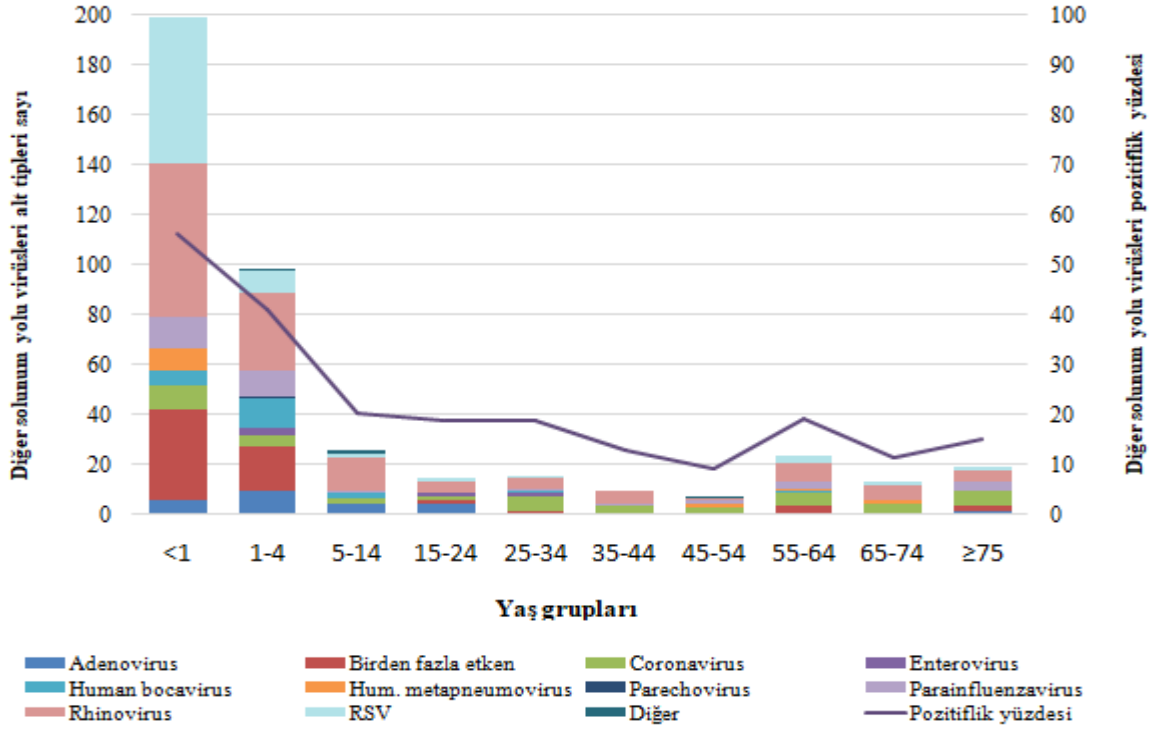

Diğer solunum yolu virüsleri pozitif SARI numunelerinin diğer solunum yolu virüsleri alt tipi yüzde dağılımı, 2019-2020 influenza sezonu.

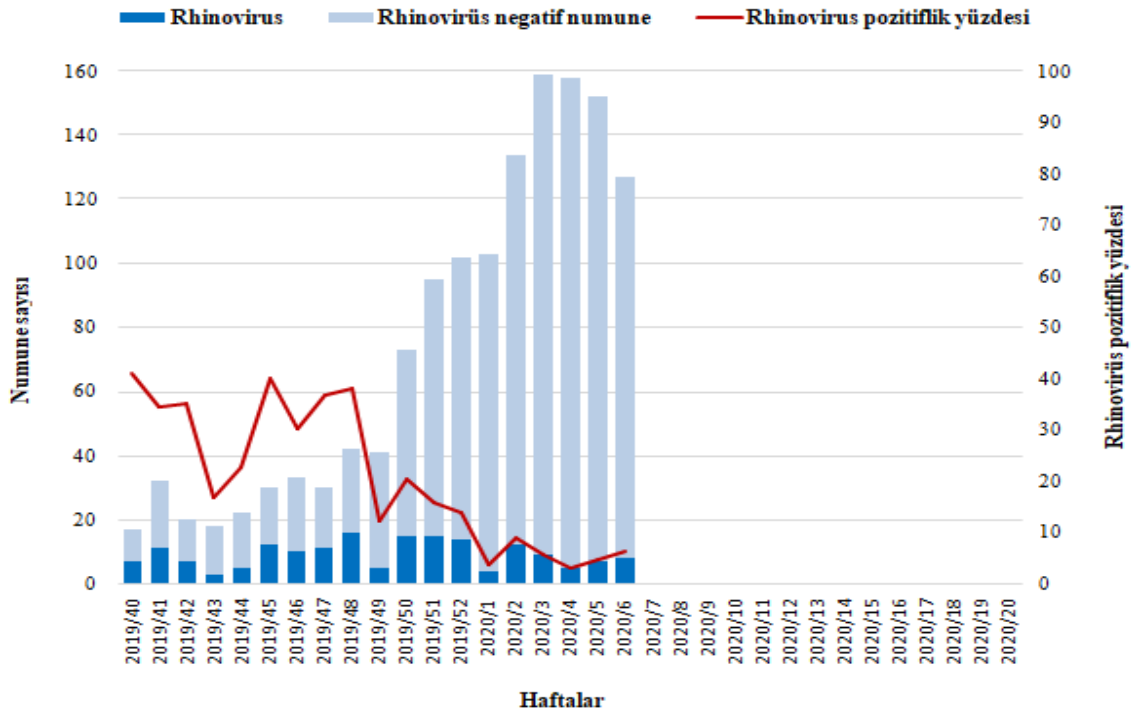

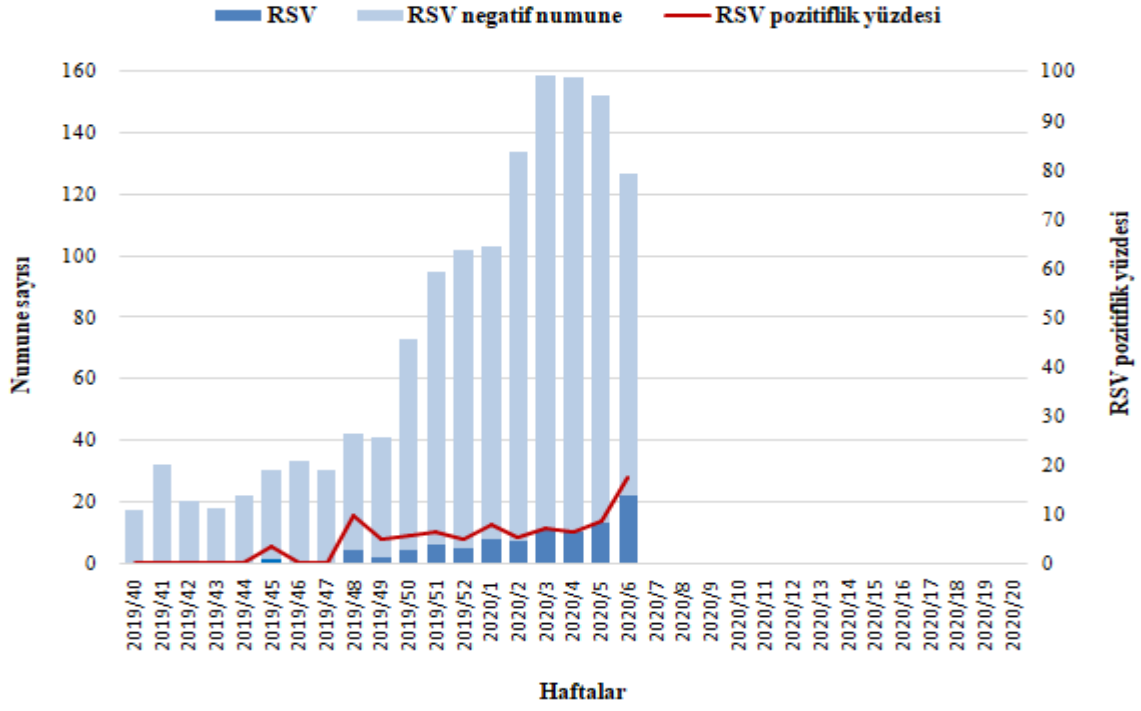
Diğer solunum yolu virüsleri (DSYV) pozitif SARI vakalarının yaş gruplarına göre DSYV'ü alt tipi dağılımı ve DSYV'ü pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

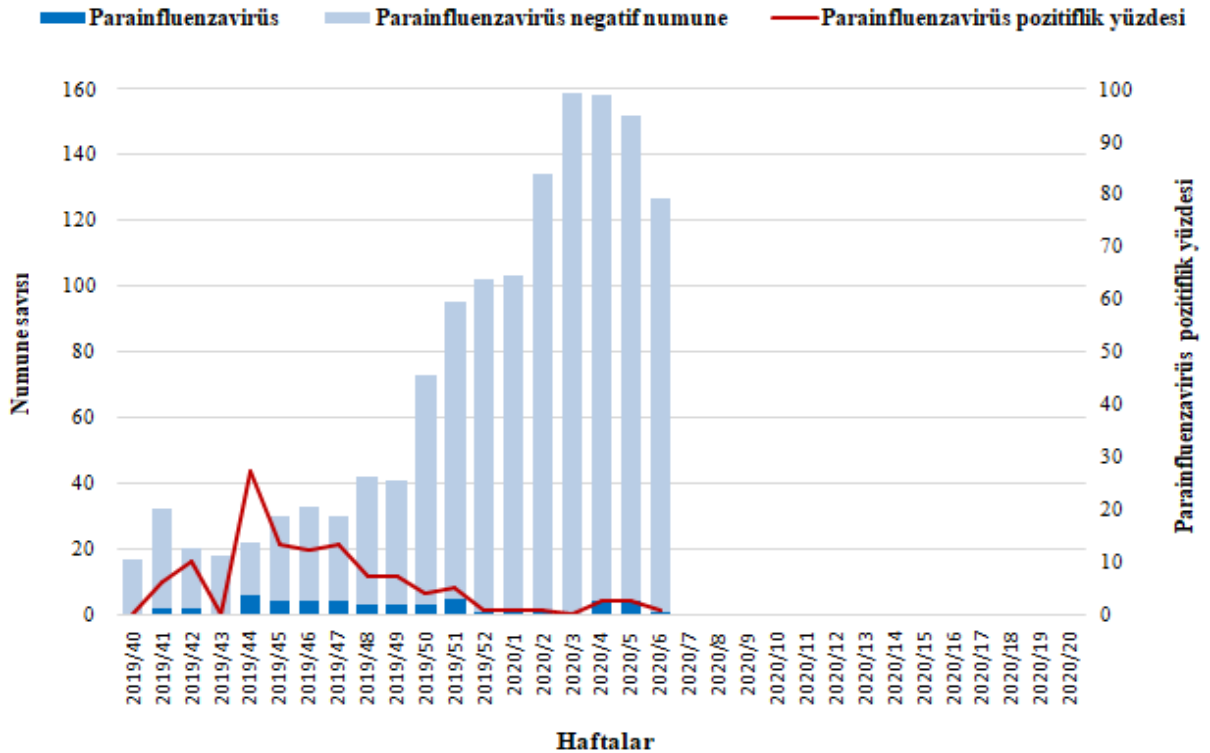
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre Rhinovirus dağılımı ve Rhinovirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

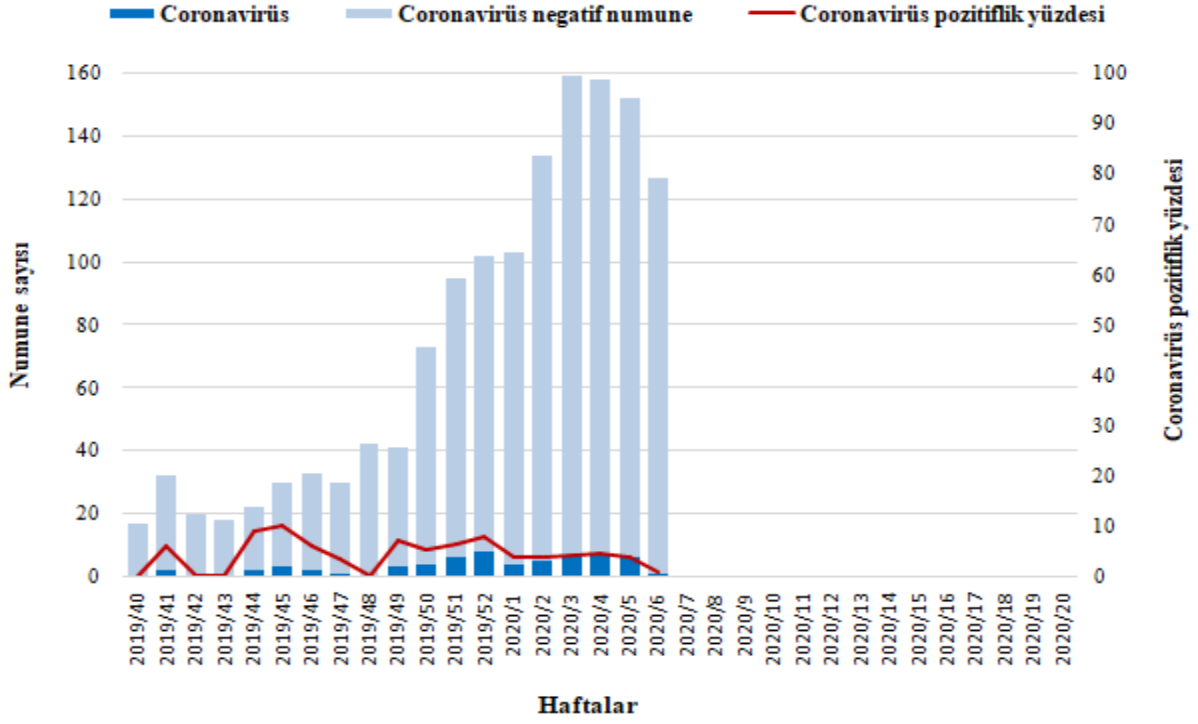
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre RSV dağılımı ve RSV pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

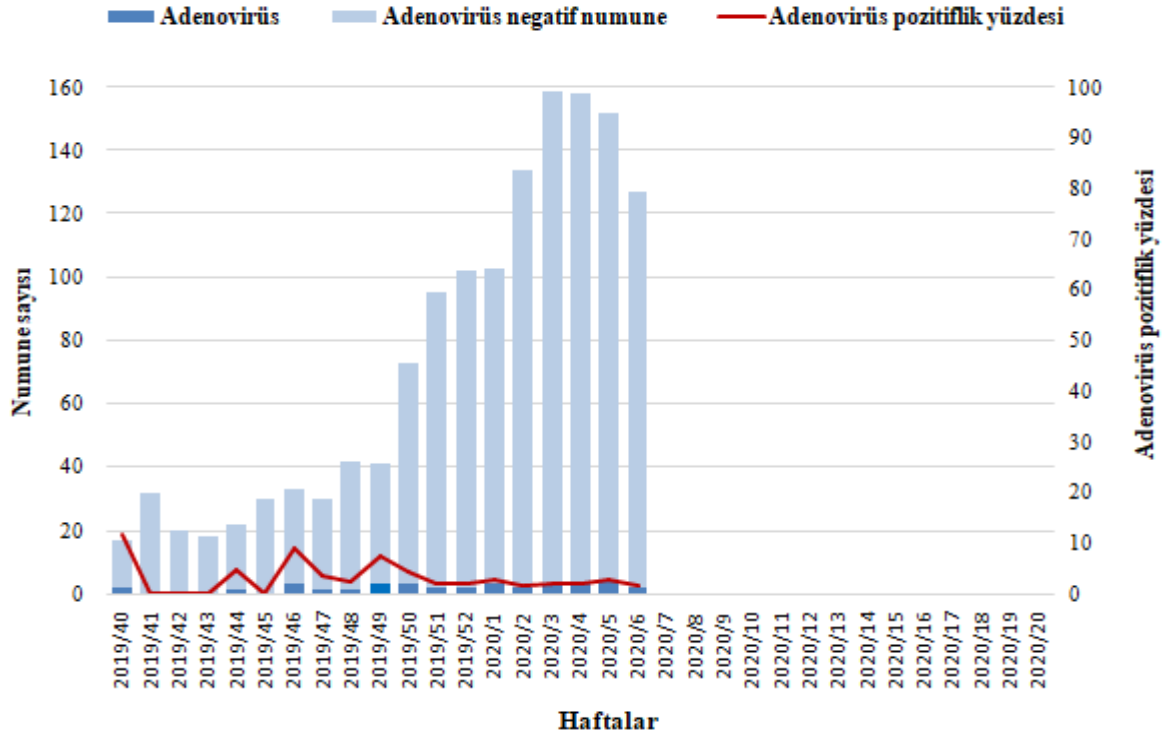
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre Parainfluenzavirus dağılımı ve Parainfluenzavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

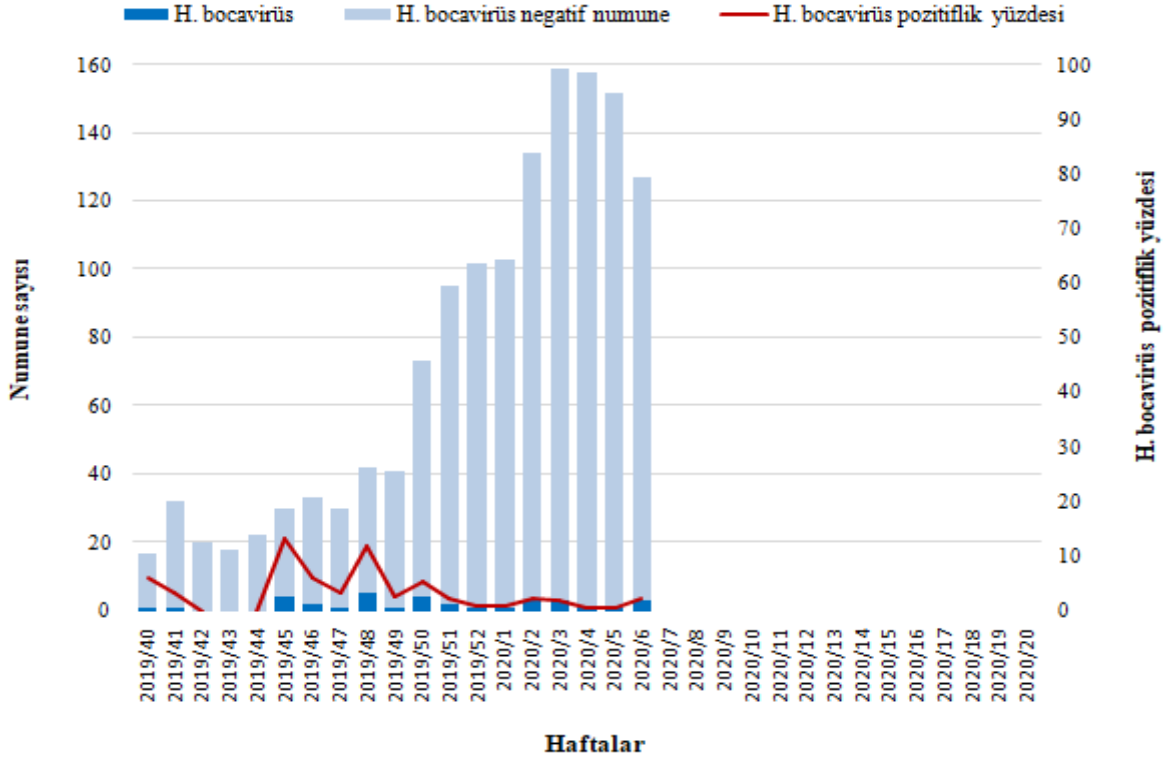
SARİ nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre Coronavirus dağılımı ve Coronavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

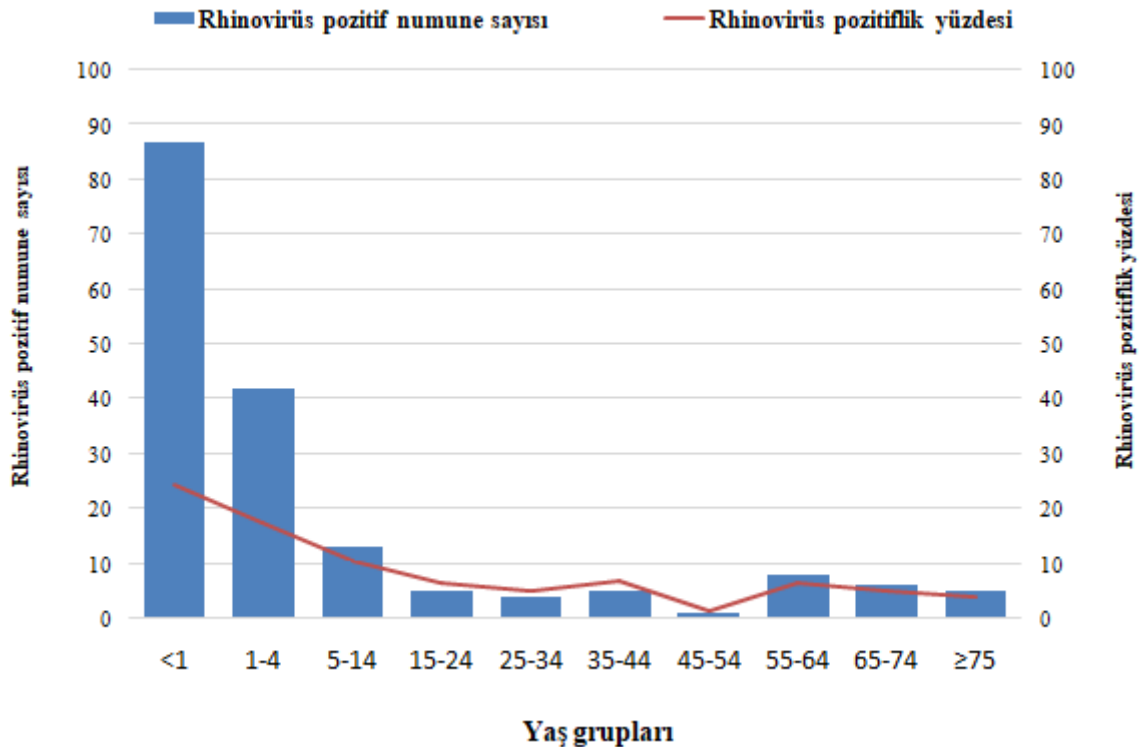
SARİ nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre Adenovirus dağılımı ve Adenovirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

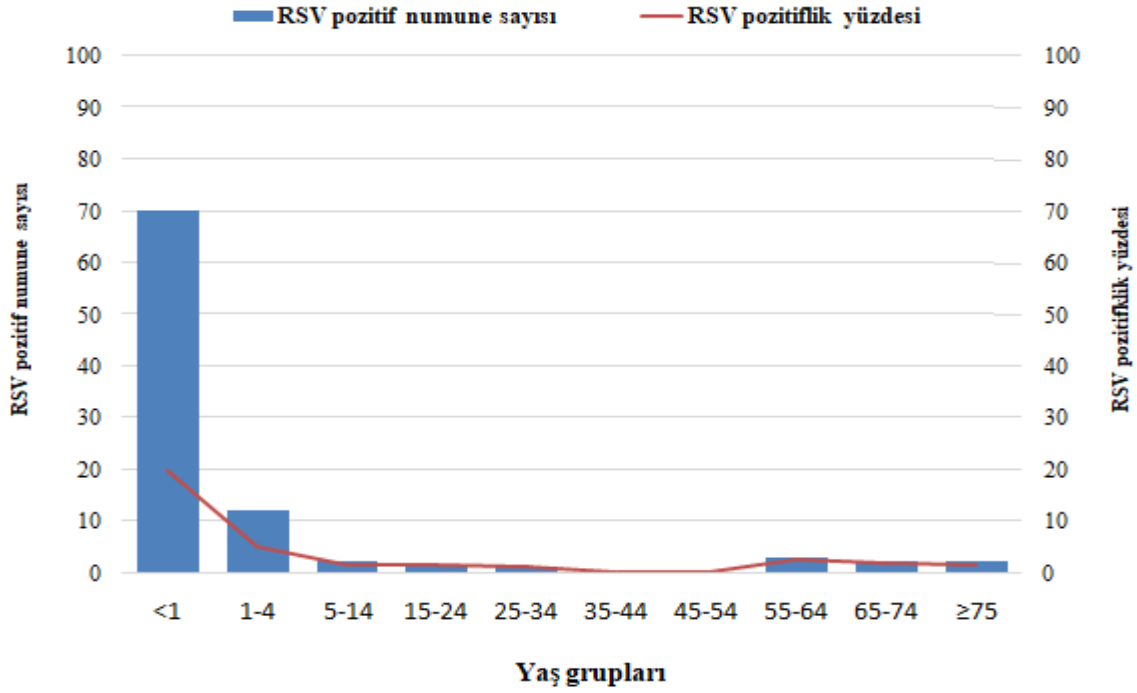
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre H. bocavirus dağılımı ve H. bocavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

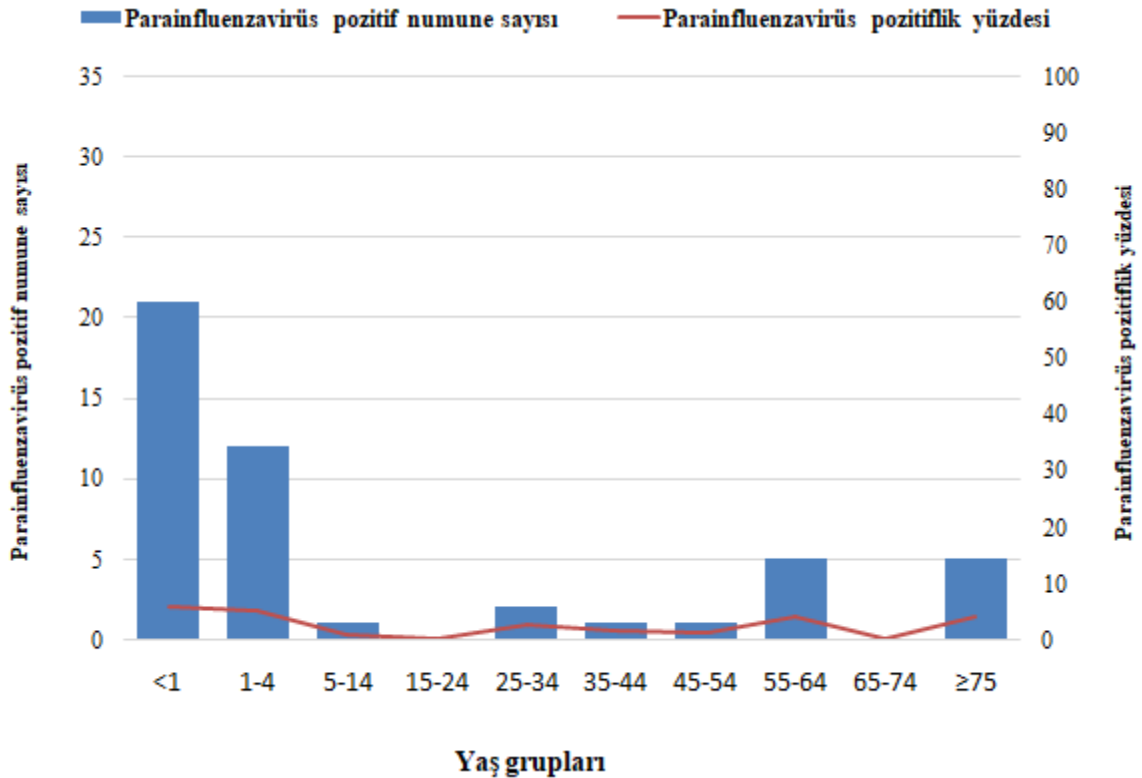
SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre Rhinovirus dağılımı ve Rhinovirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

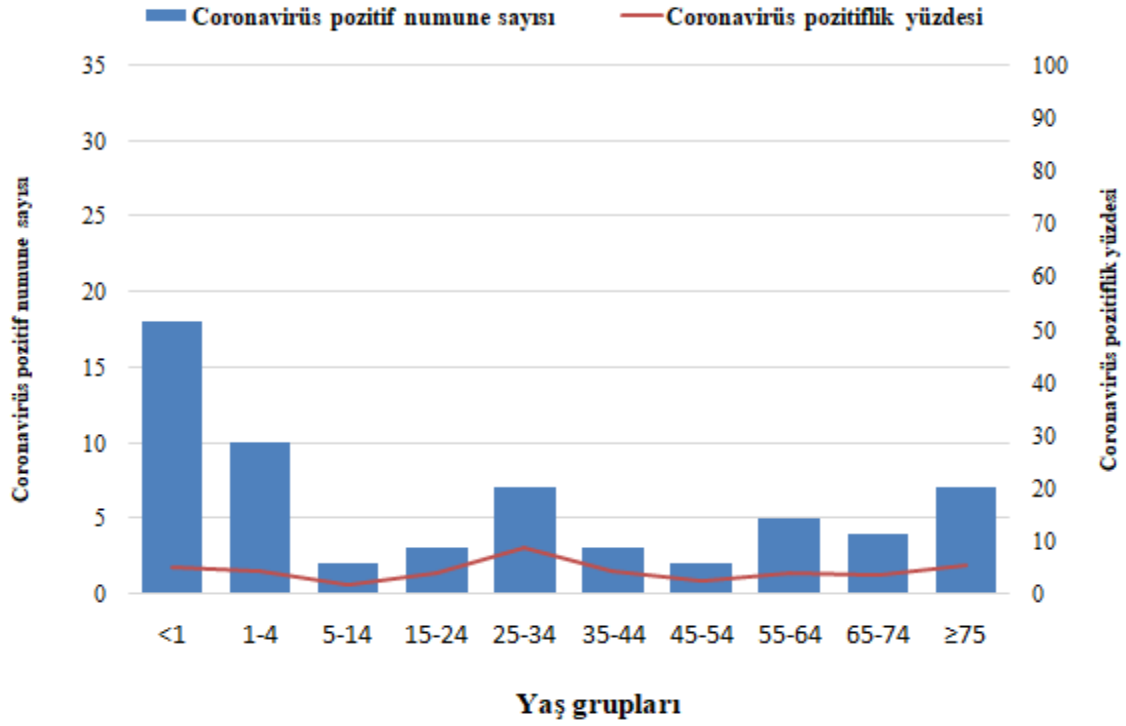
SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre RSV dağılımı ve RSV pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 İnfluenza Sezonu.

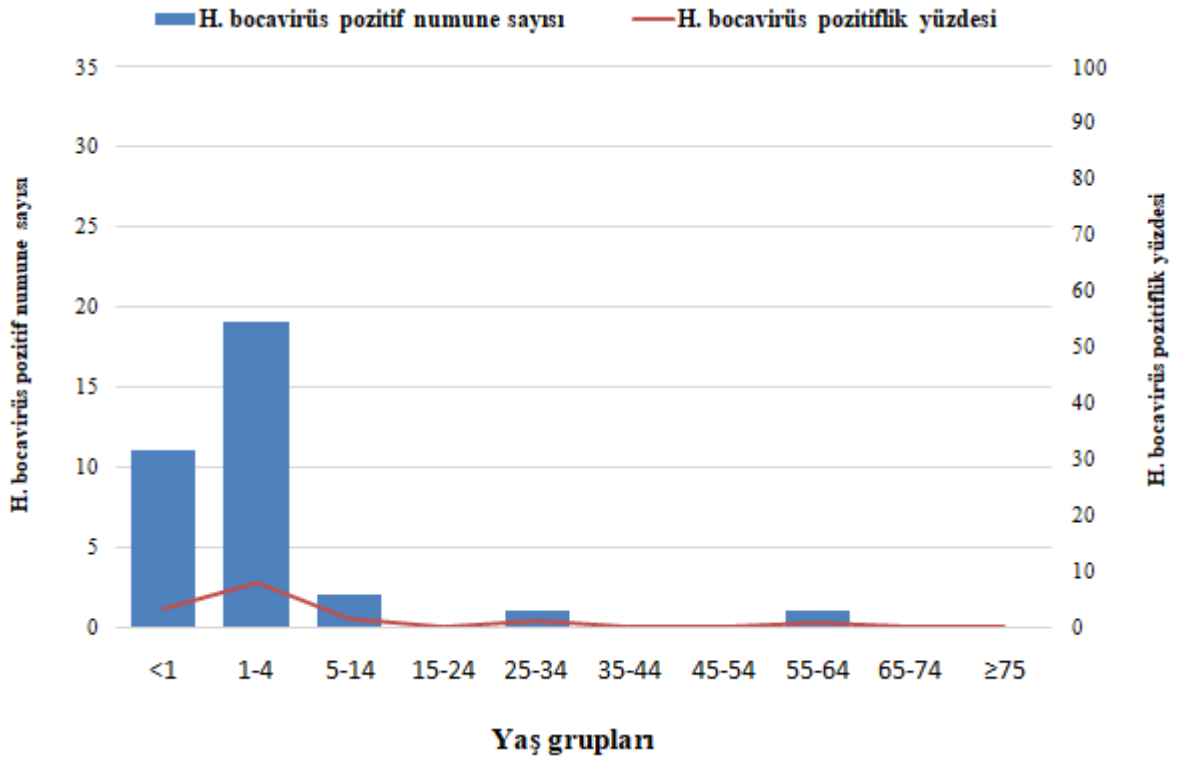
SAR İnenideniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre Parainfluenzavirus dağılımı ve Parainfluenzavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre Coronavirus dağılımı ve Coronavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

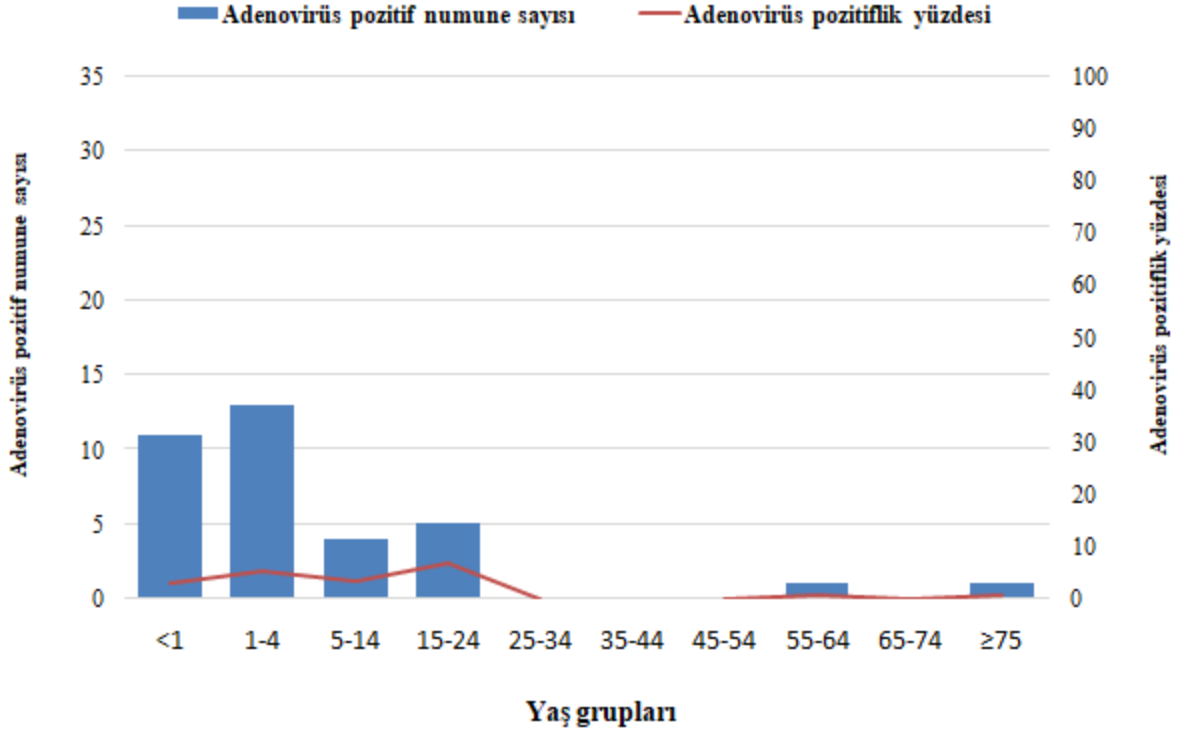

SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre H. Bocavirus dağılımı ve H. bocavirus pozitiflik yüzdesi,2019-2020 influenza sezonu.

SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre Adenovirüs dağılımı ve Adenovirüs pozitiflik yüzdesi,2019-2020 influenza sezonu.

AVRUPA**2020/6. Hafta (3 – 9 Şubat 2020)**

İnfluenza aktivitesi artmaya devam etmiştir. Üç ülke çok yüksek, beş ülke yüksek düzeyde influenza aktivitesi bildirmiştir. Bir çok ülke coğrafi olarak yaygın aktivite bildirmiştir.

Sentinel ILI sürveyansı kapsamında birinci basamak sağlık kurumlarında alınan numunelerde influenza pozitifliği önceki haftaya (% 58) göre daha düşük (% 51)saptanmıştır.

Avrupa genelinde ILI sürveyansı kapsamında tespit edilen virüslerin çoğunu influenza A virüsleri oluşturmuştur (% 60). Tiplendirmesi yapılan influenza Avirüslerinin % 57'sini influenza A(H1N1) virüsleri, soy belirlemesi yapılan influenza B virüslerinin çoğunluğunu B/Victoria soyu oluşturmaktadır.

A ve B virüslerinin dağılımı üye ülke ve bölgelere göre değişkenlik göstermektedir. Ülkelerin bir çoğunda influenza A virüsü baskınlığı mevcut iken beş ülkede influenza B virüsü baskınlığı, yedi ülkede influenza A ve B virüsü eş baskınlığı (co-dominance) mevcuttur.

Yoğun bakımda ve diğer servislerde yatan ağır vakalardan alınan numunelerin çoğunda influenza A virüsü tespit edilmiştir(>% 80).

EuroMOMO projesine veri sağlayan 22Avrupa Birliği ülkesinin veya bölgesinin verileri, son haftalarda bazı ülkelerde ölümlerde hafif bir artış eğilimi olduğunu göstermektedir.

2019-2020 Grip Sezonu Genel Değerlendirme

Avrupa bölgesindeinfluenza aktivitesi geçmiş sezonlara göre erken başlamıştır.

Sentinel örneklerdeki influenza pozitiflik hızı ilk 2019/47. hafta % 10'nun üzerine çıkmıştır.2020/4. haftası %50 üzerine çıkmıştır (2018/2019 influenza sezonuna göre bir hafta daha geç). Son üç haftadır % 50 üzerinde seyretmektedir.

Bölge genelinde ülkeler arasında baskın virüs tipi ve influenza A alt tipi farklılık göstermektedir.

Sentinel örneklerde influenza A(H3N2) ve influenza A(H1N1) virüslerinin her ikisi (sırasıyla % 40, % 60)'de mevcuttur. 2019/52. haftasından bu yana influenza A(H1N1) tespitlerinde artış mevcuttur. İnfluenza B virüslerinin % 99'unu B/Victoria soyu oluşturmaktadır.

Sezonun başlangıcından bu yana yoğun bakım ünitelerine yatan, influenza tespit edilen vakaların % 93'ünü influenza A virüsü oluşturmuştur. Tespit edilen influenza A(H3N2) ve influenza A (H1N1) virüs oranları benzerdir. Yoğun bakım dışındaki servislerde influenza tespit edilen vakaların %91'inde influenza A virüsü, bunlarında % 51'inde influenza A(H1N1) virüsü tespit edilmiştir.

SARI vakaları arasında influenza A virüsleri influenza B virüslerinden daha fazla saptanmıştır (% 55). İnfluenza A virüslerinin % 69'unu influenza A (H1N1) virüsleri oluşturmuştur.

Dolaşımdaki virüslerin çoğunluğu nöraminidazi inhibitörlerine karşı duyarlı tespit edilmiştir. Ülkeler influenza aşısı önerilerine devam etmelidir.

Sentinel ILI sürveyansı kapsamında 2019/20 sezonu için Avrupa genelinde [influenzanet](http://influenzanet.info/)(<http://influenzanet.info/>) web sitesi aracılığı ile kişilerin kendilerinin bildirimde bulunduğu (self-reported) semptomlara dayalı pilot bir uygulama başlatılmıştır.

ECDC (Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi) ve WHO (Dünya Sağlık Örgütü) Avrupa Bölge Ofisi 2019/49. haftasında 2019-2020 influenza sezonu erken durum değerlendirmesi raporu yayınlamıştır (18 Aralık 2019). Detaylı bilgiye <https://www.ecdc.europa.eu/en/publicationsdata/regional-situation-assessment-seasonal-influenza-2019-2020> linkinden ulaşabilirsiniz

Sentinel Birinci Basamak Sağlık Kurumları Verisi (Sentinel ILI Sürveyansı)

2020/6. haftası sentinel birinci basamak sağlık kurumlarına solunum yolu hastalıkları nedeni ile başvuran bireylerden alınan 3041 sentinel numunede 1561 (%51) influenza pozitifliği saptanmıştır. Pozitif numunelerin % 60'ını influenza A, % 40'ını influenza B virüsü oluşturmuştur. Tiplendirmesi yapılan 811 influenza A virüsünün % 57'sini influenza A(H1N1), % 43'ünü influenza A(H3N2) virüsü oluşturmuştur. Soy belirlemesi yapılan 255 influenza B virüsünün hemen hemen hepsinin B/Victoria soyundan olduğu belirlenmiştir.

2020/6. hafta 35 üye veya bölgedeki alanların her birinden en az 10 sentinel numune çalışıldığı bildirilmiştir. 18'i influenza virüs tespit hızını % 50 ve üzerinde bildirmiştir.

Sezon geneli dikkate alındığında tespit edilen influenza A virüsleri (n:7809, % 68), influenza B virüslerinden (n:3752, % 32) sayıca daha yüksektir. Tiplendirmesi yapılan 7312 influenza A virüsünün %60'ını influenza A(H1N1), % 40'ını influenza A(H3N2) virüsü oluşturmuştur. Soy belirlemesi yapılan 1330 influenza B virüsünün % 99'unun B/Victoria soyundan olduğu belirlenmiştir.

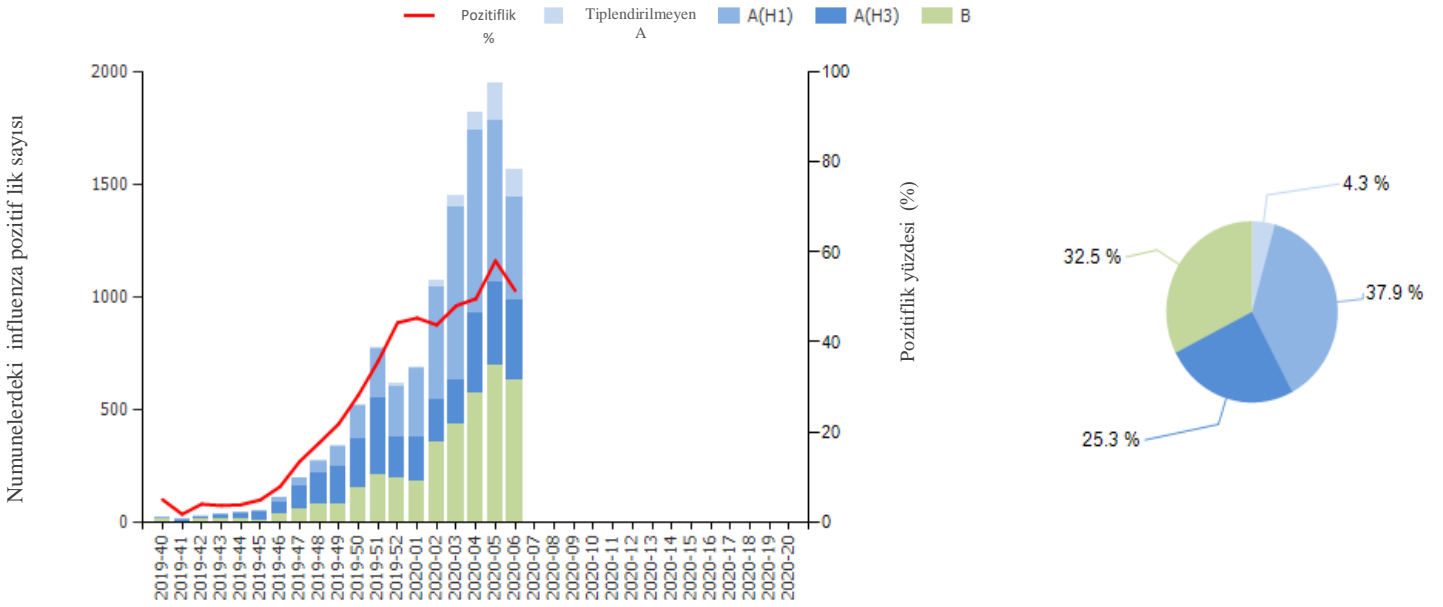
Influenzanet verisi

SentinelILI sürveyansı kapsamında Avrupa genelinde [influenzanet](http://influenzanet.info/) (<http://influenzanet.info/>) web sitesi aracılığı ile kişilerin kendilerinin bildirimde bulunduğu(self-reported) semptomlara dayalı olarak toplumda influenza benzeri hastalıkların (ILI) izlenmesini sağlayan sürveyans uygulamasıdır. Kayıt sırasında bireyler demografik, coğrafi, sosyoekonomik özellikler ve sağlık durumları ile ilgili sorulardan oluşan bir anket doldurmaktadır. Daha sonra, katılımcılara grip ile ilgili semptomlar, sağlık hizmetine grip ilacı alıp almadıkları ile ilgili bildirimde bulunmaları için haftalık hatırlatmalar gönderilmektedir. Katılımcılar istedikleri zaman anketi

doldurabilmektedir. Toplumdaki toplam ILI vaka sayısı için ECDC ILI vaka tanımı kullanılır ve her ülkeden katılımcı influenزانet.info web adresine bildirimde bulunabilir.

2020/6. haftası için Danimarka 1000 aktif katılımcı başına 25-30 ILI vakası, Fransa, İtalya, İsviçre 15-20, Portekiz 10-15, Birleşik Krallık, İrlanda 5-10 ILI vakası rapor etmiştir. İspanya ve İrlanda ILI vakası bildirmemiştir. ILI aktivitesi İrlanda, İspanya, İsviçre, Birleşik Krallık'ta düşük düzeyde Danimarka, Fransa, İtalya ve Portekiz'de yüksek düzeyde saptanmıştır.

Haftalara göre sentinel numunelerdeki influenza pozitiflik yüzdesi ve influenza alt tipleri sayısı, 2019-2020 İnfluenza Sezonu, Avrupa

Kaynak: Flue News Europe, Joint ECDC-WHO/Europe weekly influenza update

Sentinel Hastane Verileri

1.1. Hastaneye yatışı yapılan influenza virüs pozitif vakalar -yoğun bakım üniteleri

2020/6. haftası yoğun bakım servislerine 108 influenza virüsü pozitif vaka yatışı bildirilmiştir. İnfluenza virüslerinin % 82'sini influenza A virüsleri oluşturmuştur.

2019/40. haftasından bu yana tespit edilen influenza virüslerinin % 93 (2563)'ünü influenza A virüsleri, % 7 (181)'sini influenza B virüsleri oluşturmuştur. Alt tiplendirmesi yapılan 875 influenza A virüsünün % 50'sini influenza A(H3N2), % 50'sini influenza A(H1N1) virüsü oluşturmuştur. Yaş bilgisi mevcut olan 1146 vakanın % 50'si 15-64 yaş, % 37'si 65 yaş ve üstü yaş grubunda yer almaktadır.

1.2. Hastaneye yatışı yapılan influenza virüs pozitif vakalar –diğer servisler

2020/6. haftası yoğun bakım dışındaki diğer servislere 195 influenza virüsü pozitif vaka yatışı bildirilmiştir. İnfluenza virüslerinin % 81'ini influenza A virüsleri, %19'unu influenza B virüsleri oluşturmuştur.

2019/40. haftasından bu yana tespit edilen influenza virüslerinin % 91 (4620)'ini influenza A virüsleri, % 9 (468)'unu influenza B virüsleri oluşturmuştur. Alt tiplendirmesi yapılan 1211 influenza A virüsünün % 51'ini influenza A(H3N2), % 49'unu influenza A(H1N1) virüsü oluşturmuştur. Yaş bilgisi mevcut olan 5087 vakanın % 30'u 15-64 yaş, % 45'i 65 yaş ve üstü yaş grubunda yer almaktadır.

2.Sentinel SARI Sürveyansı

2020/6. haftası 14 ülkeden 1975 SARI vakası bildirilmiştir. İnfluenza virüsü için test edilen 661 numunenin % 48'inde influenza virüsü tespit edilmiştir: % 66'sını influenza A, % 34'ünü influenza B virüsü oluşturmaktadır.

2019/40. haftasından bu yana 22192 SARI vakası bildirilmiştir. Yaş kayıt bilgisi mevcut olan 20048 SARI vakasının % 53'ü 0-4 yaş, % 26'sı 15-64 yaş grubunda yer almaktadır.

2019/40. haftasından beri influenza çalışılan SARI vakasında tespit edilen 1610 influenza virüsünün % 55'ini influenza A virüsü oluşturmuştur. Tiplendirmesi yapılan 796 influenza A virüsünün % 69'unun influenza A(H1N1), % 31'inin influenza A(H3N2) virüsü olduğu belirlenmiştir. Soy belirlemesi yapılan 317 influenza B virüsünün % 98'inin B/Victoria, % 2'sinin B/Yamagata soyundan olduğu belirlenmiştir.

DÜNYA

(2 Şubat 2020 tarihine kadar olan verilere dayalı 17 Şubat 2020'de güncellenmiş bilgi)

Kuzey yarım kürenin ılıman bölgesinde solunum yolu hastalıkları göstergeleri ve influenza aktivitesi yüksek düzeyde seyretmiştir.

- Kuzey Amerika'da artmış influenza aktivitesi dolaşımdaki influenza A(H1N1) ve influenza B virüsleri ile devam etmiştir.
- Avrupa'da influenza aktivitesi bölge genelinde artmaya devam etmiştir ve kuzey Avrupa'daki bazı ülkelerde pik yapmıştır.
- Orta Asya'da influenza aktivitesi dolaşımdaki tüm mevsimsel influenza alt tipleri le artmıştır.
- Kuzey Afrika'da Cezayir ve Tunus'ta influenza aktivitesi dolaşımdaki influenza A(H1N1) ve influenza B virüsleri ile artmıştır.
- Batı Asya'da influenza aktivitesi genel olarak artmıştır. Ancak bazı ülkelerde düşmüştür.
- Doğu Asya'da influenza benzeri hastalık(ILI) ve influenza aktivitesi artmaya devam etmiştir.

Karayipler ve Orta Amerika ülkelerinde influenza aktivitesi genel olarak düşük düzeyde seyretmiştir. Ancak Meksika'da influenza A(H1N1) aktivitesi ile artmıştır. Tropikal Güney Amerika ülkelerinde düşük düzeyde influenza aktivitesi bildirilmiştir.

Tropikal Afrika'da bildirimde bulunan ülkelere düşük düzeyde influenza aktivitesi bildirilmiştir.

Güney Asya'da influenza aktivitesi bildirimde bulunan ülkelere düşük düzeyde seyretmiştir. Ancak Afganistan'da artmış influenza aktivitesi bildirilmiştir.

Güneydoğu Asya'da bir çok ülkede düşük düzeyde influenza aktivitesi bildirilmiştir.

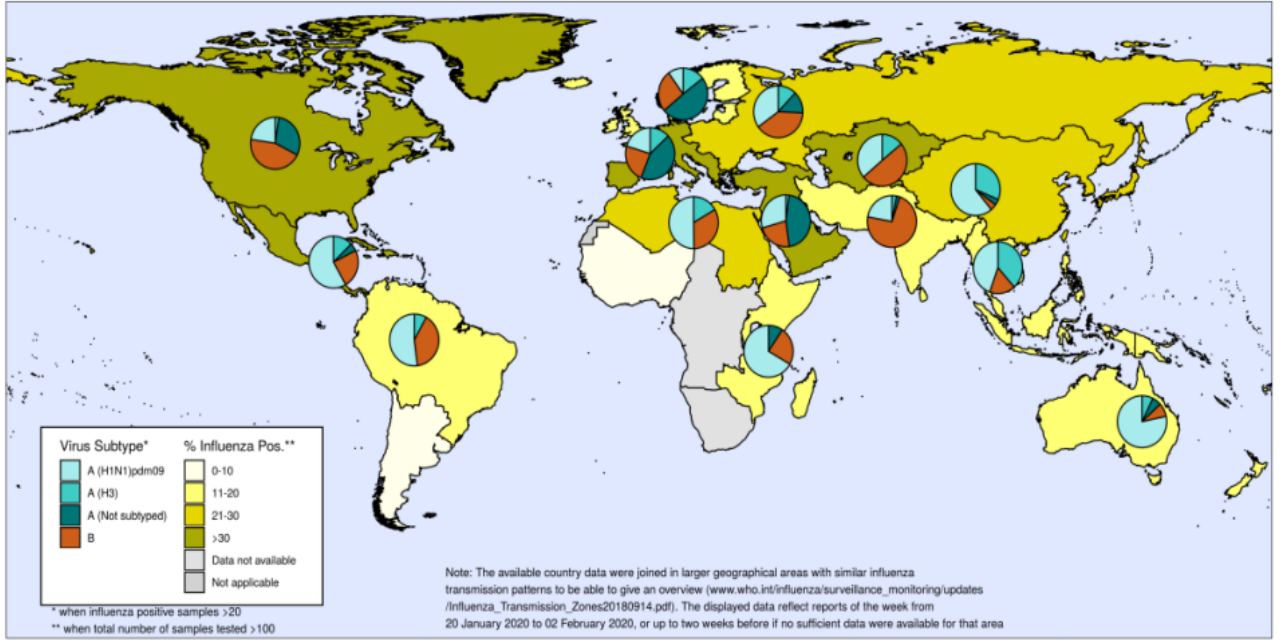
Güney yarım kürenin ılıman bölgesinde influenza aktivitesi sezonlar arası düzeyde devam etmiştir.

Dünya genelinde tespit edilen influenza virüslerinin çoğunu mevsimsel influenza A virüsleri oluşturmuştur.

Ulusal İnfluenza Merkezleri (NICs; National Influenza Centres) ve diğer ulusal influenza laboratuvarlarından 20 Ocak –2 Şubat 2020 tarihleri arasında FluNet'e 109 ülke, bölge veya alandan veri bildirilmiştir. DSÖ GISRS (Global Influenza Surveillance and Response System) laboratuvarlarında 204655'den fazla numune değerlendirilmiştir. İnfluenza virüsü tespit edilen 59702 numunenin %59,2'sinde influenza A, % 40,8'inde influenza B virüsü saptanmıştır. Tiplendirmesi yapılan influenza A virüslerinin % 75,8'inde influenza A (H1N1)pdm09, % 24,2'si ise influenza A(H3N2) alt tipidir. İnfluenza B tespit edilenlerin % 98,5'inin B/Victoria, % 1,4'ünün B/Yamagata soyundan olduğu bildirilmiştir.

İnfluenza bulaş zonlarına göre solunum numunelerindeki influenza pozitiflik yüzdesi, WHO, 14 Şubat 2020.

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

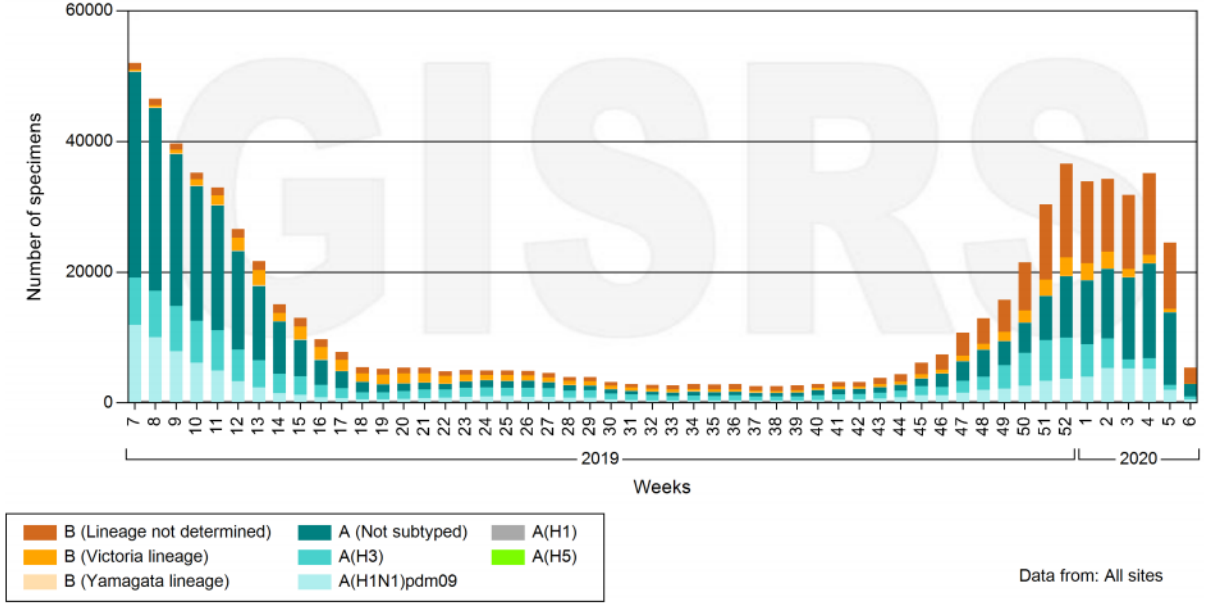
Data source: Global Influenza Surveillance and Response System (GISRS), FluNet (www.who.int/flu-net)
Copyright WHO 2020. All rights reserved.

Kuzey Amerika ülkelerinde artmış influenza aktivitesi devam etmiştir. Kanada’da influenza A ve B virüsleri dolaşımda yer almaktadır. İnfluenza A virüsleri içinde influenza A(H1N1) virüsleri baskındır. Ancak influenza B virüsleri(esas olarak B/Victoria soy) geçmiş sezonların bu dönemine göre daha yüksektir. Kanada’da ILI nedeni ile başvuru yüzdesi azalmıştır ve geçmiş sezonların ortalama eğrisine benzemektedir. Çocuk hasta yatış sayısı artmıştır ve yılın bu dönemi için son beş yılın en yüksek yatış sayısının üzerindedir. Önceki haftalardaki düşüş trendinin ardından yetişkin hasta sayısı artmıştır. Yetişkin yatışlarının yaklaşık % 80’i influenza A ile ilişkilidir ve influenza A(H1N1) baskındır. Ancak sentinel pediatrik hastane yatışlarının yaklaşık %50’si influenza B virüsü ile ilişkilidir. Amerika Birleşik Devletleri’nde dolaşımdaki influenza A ve B virüsleri ile influenza aktivitesi artmıştır. Bölgelere göre değişmekle birlikte influenza A(H1N1) virüs baskınlığını influenzaB/Victoria virüsleri izlemiştir. ILI aktivitesi tekrar artmıştır ve yüksek düzeyde kalmıştır, ancak hastane yatış hızları geçmiş sezonlarla benzer düzeyde bildirilmiştir. Pnömoni ve influenza ilişkili ölümler epidemik eşik altında bildirilmiştir.

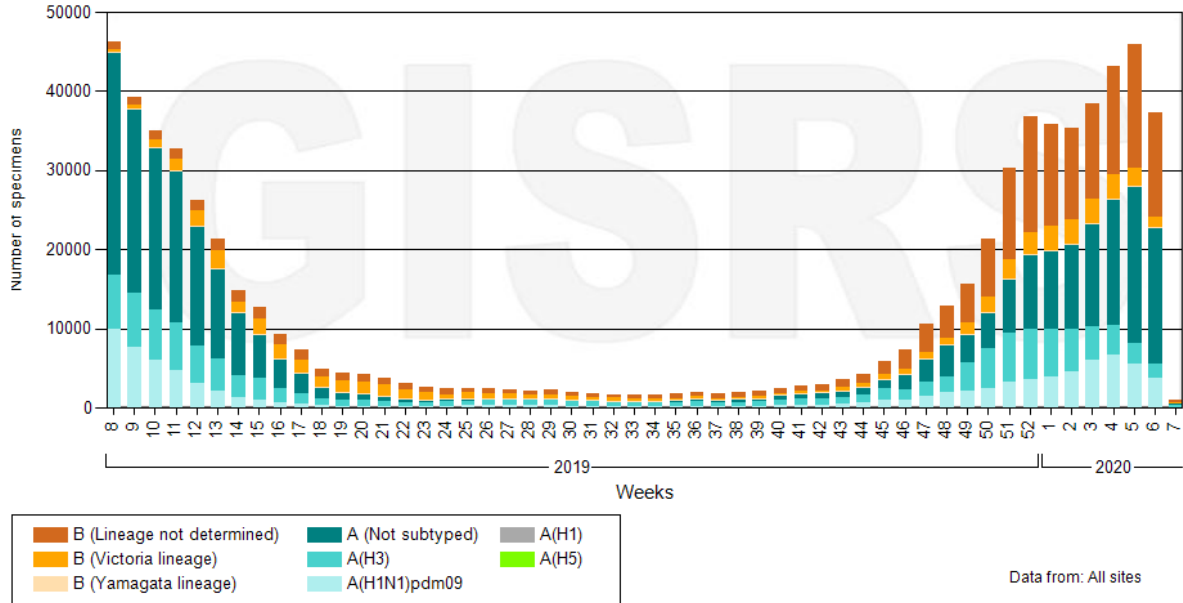
Batı Asya’da influenza aktivitesi genel olarak artmıştır. İnfluenza aktivitesi Ermenistan’da artmıştır, İsrail, Lübnan ve Türkiye’de dolaşımdaki influenza A(H1N1) ve influenza B virüsleri ile birlikte yüksek düzeyde seyretmiştir. Katar’da bu grip sezonunun ikinci döneminde influenza pozitiflik yüzdesi artmıştır. En sık tespit edilen virüs influenza A(H1N1) virüsleridir. Irak, Kuveyt, Uman, Batı Şeria ve Gazze Şeridi ve Suudi Arabistan’da influenza aktivitesi influenza A ve B virüslerinin farklı oranları ile azalmaya devam etmiştir.

Dünya’da influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

Data source: FluNet (www.who.int/fluinet), GISRS

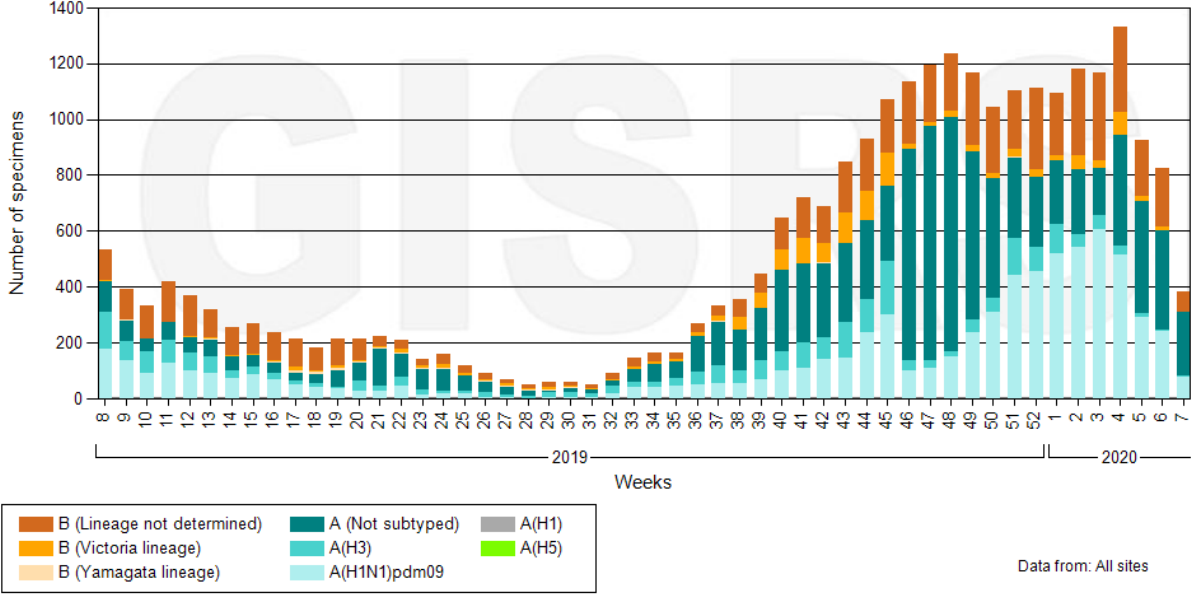
© World Health Organization 2020

Kuzey yarımkürede influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı,2019/20 influenza sezonu.

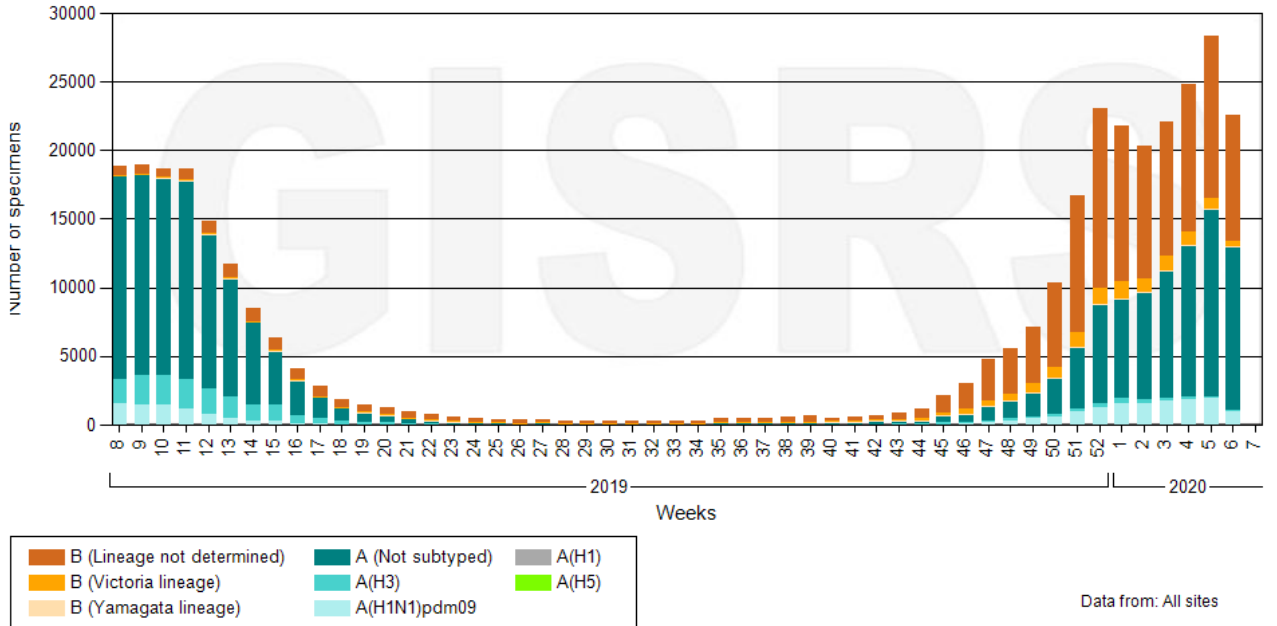
Data source: FluNet (www.who.int/fluinet), GISRS

© World Health Organization 2020

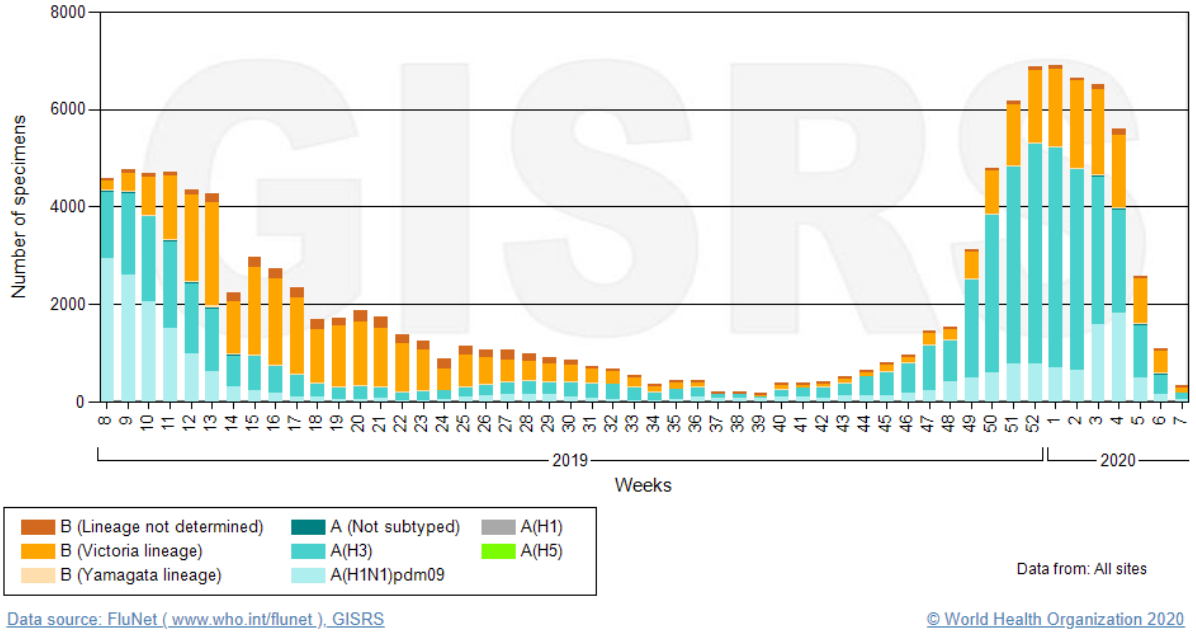
Batı Asya'da(Azerbaycan, Bahreyn, Birleşik Arap emirlikleri, Ermenistan, Gazze Şeridi, Gürcistan, Irak, İsrail, Katar, Kıbrıs, Kuveyt, Lübnan, Sudi, Arabistan, Suriye, **Türkiye**, Umman, Ürdün, Yemen) influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

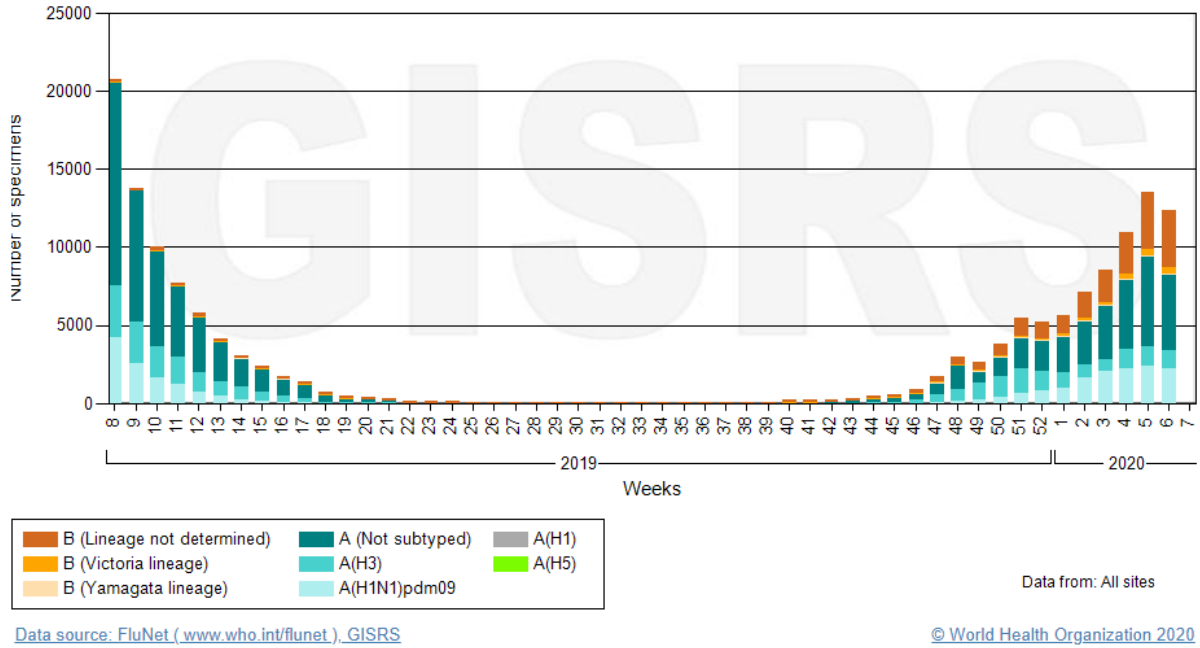
Kuzey Amerika'da influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

Doğu Asya'da influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

WHO Avrupa bölgesinde influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

2019-2020 İNFLUENZA SEZONU ÖNERİLEN GRİP AŞISI İÇERİĞİ

Kuzey yarım kürede 2019-2020 grip mevsiminde önerilen grip aşısı içeriği, 21 Şubat 2019

Dörtlü(quadrivalan) aşısı içeriği için;

- A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-benzeri virüs,
- A/Kansas /14/2017 (H3N2) benzeri virüs*,
- B/Colorado/06/2017- benzeri (B/Victoria/2/87 soyu) virüs,
- B/Phuket/3073/2013- benzeri (B/Yamagata/16/88 soyu) virüs önerilmiştir.

Üçlü (trivalan) aşısı içeriği için;

- A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-benzeri virüs,
- A/Kansas /14/2017 (H3N2) benzeri virüs*,
- B/Colorado/06/2017- benzeri (B/Victoria/2/87 soyu) virüs önerilmiştir.

*Genetik ve antijenik olarak çeşitlilik gösteren influenza A (H3N2) virüs bileşeni ise 21 Mart'ta belirlenmiştir.

https://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/2019_20_north/en/ linkinden detaylı bilgilere ulaşabilirsiniz.

Güney yarım kürede 2019-2020 grip mevsiminde önerilen grip aşısı içeriği, 27 Eylül 2019

Dörtlü(quadrivalan) aşısı içeriği için;

- A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-benzeri virüs,
- A/South Australia/34/2019 (H3N2)-benzeri virüs,
- B/Washington/02/2019-benzeri (B/Victoria/2/87 soyu)virüs,
- B/Phuket/3073/2013- benzeri (B/Yamagata/16/88 soyu) virüs önerilmiştir.

Üçlü (trivalan) aşısı içeriği için;

- A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-benzeri virüs,
- A/South Australia/34/2019 (H3N2)-benzeri virüs,
- B/Washington/02/2019-benzeri (B/Victoria/2/87 soyu) virüs önerilmiştir.

Güney yarım kürede 2019-2020 grip mevsiminde kullanılacak grip aşılarının bileşimi hakkında DSÖ Danışma ve Bilgilendirme Toplantısı 23-26 Eylül 2019'da İsviçre'de, Cenevre'de yapılmıştır.

https://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/2020_south/en/ linkinden detaylı bilgilere ulaşabilirsiniz.

HAFTALIK İNFLUENZA (GRİP) SÜRVEYANS RAPORU

Mevsimsel grip ülkemizde ve dünyada her yıl milyonlarca insanı etkilemekte, genel olarak bilindiğinden çok daha fazla sayıda hastane yatışlarına ve ölümlere neden olmaktadır. İnfluenza (grip), influenza virüsünün neden olduğu bir akut solunum yolu hastalığıdır ve dünyada yaygın olarak görülmektedir. İnfluenza klinik olarak, diğer etkenlerin neden olduğu akut solunum yolu enfeksiyonlarından ayırt edilememektedir. Grip genellikle 1-2 haftalık bir sürede tamamen iyileşmekte, ancak yaşlılar, çocuklar ve diğer riskli gruplarda ağır komplikasyonlarla seyrebilmektedir. Bunun yanı sıra ölümlere, ciddi iş gücü kayıplarına ve ekonomik kayıplara neden olabilmekte, epidemi ve pandemilerle seyrebilmektedir. Bu nedenlerle influenza hastalığının takip edilmesi önemlidir.

Sentinel sürveyans, belirlenmiş noktalardan sınırlı sayıda rutin olarak sistematik veri toplanmasını içerir. Bu sürveyans türü ile gerçek zamanlı ve etkin bir biçimde yüksek kalitede veri toplanabilmektedir.

Sentinel İnfluenza Sürveyansı:**Neden Yapılıyor?**

İnfluenza sürveyansı kapsamında tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sentinel sürveyans, 'İnfluenza Benzeri Hastalık Sürveyansı' biçiminde 2005 yılından bu yana sürdürülmektedir. Ancak ülkemizde sürdürülen influenza benzeri hastalık sürveyansının ağır/şiddetli influenza vakalarının takip edilmesi ve influenza nedeniyle hastaneye yatan ağır vakaların risk faktörleri ile ilgili bilgilerin toplanması açısından yetersiz olması nedeniyle Aralık 2015 tarihinden itibaren 'Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı' uygulanmaya başlanmıştır.

Genel olarak influenza sürveyansının amacı

- İnfluenza sezonunun başlangıç ve bitiş zamanını tespit etmek ve bunları izlemek,
- Dolaşımdaki virüs suşlarını tespit etmek,
- İnfluenza virüslerinin yapısında meydana gelebilecek değişiklikleri saptamak,
- Dolaşımda farklı bir virüs tipi var ise bu virüs tipini mümkün olduğu kadar erken tespit etmek,
- İnfluenza tedavisinde kullanılan antiviral ilaçlara karşı virüs direncini değerlendirmek,
- Mevsimsel grip için üretilen aşılar da kullanılacak olan virüs tiplerini belirlemek, etkili aşının zamanında güncellenmesini sağlamak için virüsün alt tiplerini veya yeni varyantlarını tanımlamak ve erken dönemde saptamak,
- Ağır/şiddetli influenza vakalarını değerlendirmek,
- İnfluenza nedeniyle hastaneye yatan ağır vakaların risk faktörlerini tespit ve takip etmek ve değerlendirmek
- Hastalığın şiddetini ve virüs suşları ile hastalık şiddeti arasındaki ilişkiyi belirlemek
- Mortalite açısından yüksek risk gruplarını saptamak, izlemek ve virüs suşları ile olan ilişkisini değerlendirmek,

- İnfluenza sezonu dışında ortaya çıkan beklenmedik influenza vakalarını ya da salgınlarını önceden saptamak,
- Yıl boyunca hastalığın seyrini takip etmektir.

Haftalık İnfluenzaSürveyans Raporu, bu sürveyansın haftalık sonuçları ile birlikte ülkemiz ve dünyadaki son durumu özetleyen bir rapordur.

Nasıl Yapılıyor?

Gribin takibi dünya genelindeki ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de bölgesel olarak yapılmakta ve bu sayede grip yakından ve güvenli olarak izlenmektedir. İnfluenza hastalığının takibine yönelik sentinelsürveyans çalışması“İnfluenza (Grip) Benzeri HastalıkSürveyansı” ve “Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) Sürveyansı” şeklinde yürütülmektedir.

‘Sentinel İnfluenza Benzeri Hastalık (ILI/IBH/GBH) Sürveyansı’ kapsamında ülkemizin farklı bölgelerinden seçilmiş 21 ilimizde (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kars, Kocaeli, Konya, Malatya, Muğla, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Uşak, Van) İstanbul’da 20, diğer illerde 10 aile hekimi olmak üzere toplam 220 aile hekimi görev almaktadır. Aile hekimleri her hafta kendilerine başvuran kişiler içerisinde “grip benzeri hastalık” geçiren hasta sayılarını ve bu hastaların en az birinden aldıkları numuneleri değerlendirilmek üzere göndermektedir. Bu örneklerde influenza virüsleri çalışılmaktadır.

‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI)Sürveyansı’kapsamında ise ülkemizin farklı bölgelerinden seçilmiş 6 ilde (Adana, Ankara, Erzurum, İstanbul, İzmir, Samsun) seçilmiş hastaneler görev almaktadır. Hekimler hastanede yatan ve SARI vaka tanımına uyan tüm hastalardan aldıkları numuneleri ve hastaneye yatan hasta sayılarını değerlendirilmek üzere göndermektedir. Bu örneklerde influenza ve diğer solunum yolu virüsleri çalışılmaktadır.

Numuneler Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Viroloji Laboratuvarı, Adana Halk Sağlığı Laboratuvarı, Antalya Halk Sağlığı Laboratuvarı, Erzurum Halk Sağlığı Laboratuvarı, İzmir Halk Sağlığı Laboratuvarı, İstanbul Halk Sağlığı Laboratuvarı ve Samsun Halk Sağlığı Laboratuvarı’nda çalışılmaktadır.

Aile hekimleri tarafından haftalık bildirilen “grip benzeri hastalık” ve belirlenmiş hastanelerden bildirilen “ağır akut solunum yolu enfeksiyonları” sayıları ve laboratuvarlardan alınan numune sonuçları birlikte değerlendirilmekte ve Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Daire Başkanlığı tarafından haftalık olarak analizi yapılmaktadır. Analiz sonuçları ile bu raporda yer alan tablolar, grafikler ve değerlendirmeler yayınlanmaktadır.

Sentinel Dışı (Non-Sentinel) İnfluenza Sürveyansı

Türkiye genelinde belirlenen merkezler dışında kalan sağlık kurum ve kuruluşlarında vaka tanımına uyan kişilerden gönderilen örnekler ve vaka bilgi formları değerlendirmeye alınmaktadır. Bu örneklerde influenza ve diğer solunum yolu virüsleri çalışılmaktadır.

Tablo ve Grafiklerin Açıklamaları:

Tablo 1: Bu tabloda, ‘Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında raporda yer alan hafta içerisinde çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2: Bu tabloda, Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında 40. haftadan (30 Eylül 2019 tarihinden) itibaren raporda yer alan hafta da dahil olmak üzere çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3: Bu tabloda, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında, raporda yer alan hafta içerisinde çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 4: Bu tabloda, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında 40. haftadan (30 Eylül 2019 tarihinden) itibaren raporda yer alan hafta da dahil olmak üzere çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 5: Bu tabloda, ‘Nonsentinel İnfluenza Sürveyansı’ kapsamında raporda yer alan hafta içerisinde çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 6: Bu tabloda, ‘Nonsentinel İnfluenza Sürveyansı’ kapsamında 40. haftadan (30 Eylül 2019 tarihinden) itibaren raporda yer alan hafta da dahil olmak üzere çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Grafik 1: Bu grafikte, ‘Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında haftalık çalışılan Grip Benzeri Hastalık (GBH/ILI) numune sayısı ve poliklinik başvuruları içerisinde Grip Benzeri Hastalık yüzdesi yer almaktadır. Her hafta tespit edilen Grip Benzeri Hastalık sayısının, o haftaki sentinelsürveyans kapsamında saptanan poliklinik sayısına oranı esas alınmaktadır.

Grafik 2: Bu grafikte, ‘Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen influenza virüslerinin, alt tiplerine göre sayıları ve çalışılan tüm numuneler içerisindeki influenza pozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

Grafik 3: Bu grafikte, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında haftalık çalışılan Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) numune sayısı ve hastaneye yatan hastalar içinde Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları yüzdesi yer almaktadır. Her hafta tespit edilen Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları sayısının, o haftaki sentinelsürveyans kapsamında hastaneye yatan hasta sayısına oranı esas alınmaktadır.

Grafik 4: Bu grafikte, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen influenza virüslerinin, alt tiplerine göre sayıları ve çalışılan tüm numuneler içerisindeki influenza pozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

Grafik 5: Bu grafikte, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen diğer solunum yolu virüsleri alt tipleri sayısı ve vepozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

Grafik 6: Bu grafikte, ‘Nonsentinel İnfluenza Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen influenza virüslerinin, alt tiplerine göre sayıları ve çalışılan tüm numuneler içerisindeki influenza pozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

Grafik 7: Bu grafikte, Nonsentinel İnfluenza Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen diğer solunum yolu virüsleri alt tipleri sayıları ve pozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

NOT: Sütunlarda ‘Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında 21 sentinel ilin bulunduğu bölgelere ait sonuçlar, Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında 9 sentinel hastanenin bulunduğu 6 sentinel İl’e ait sonuçlar ayrı ayrı ve Türkiye toplamı yer alırken, satırlarda tespit edilen virüs tipleri yer almaktadır (Tablo 1,2,3,4,5,6)

TABLO - 1
2019-2020 GRİP SEZONU
SENTİNEL GBH/ILI SÜRVEYANSI (6. Hafta)

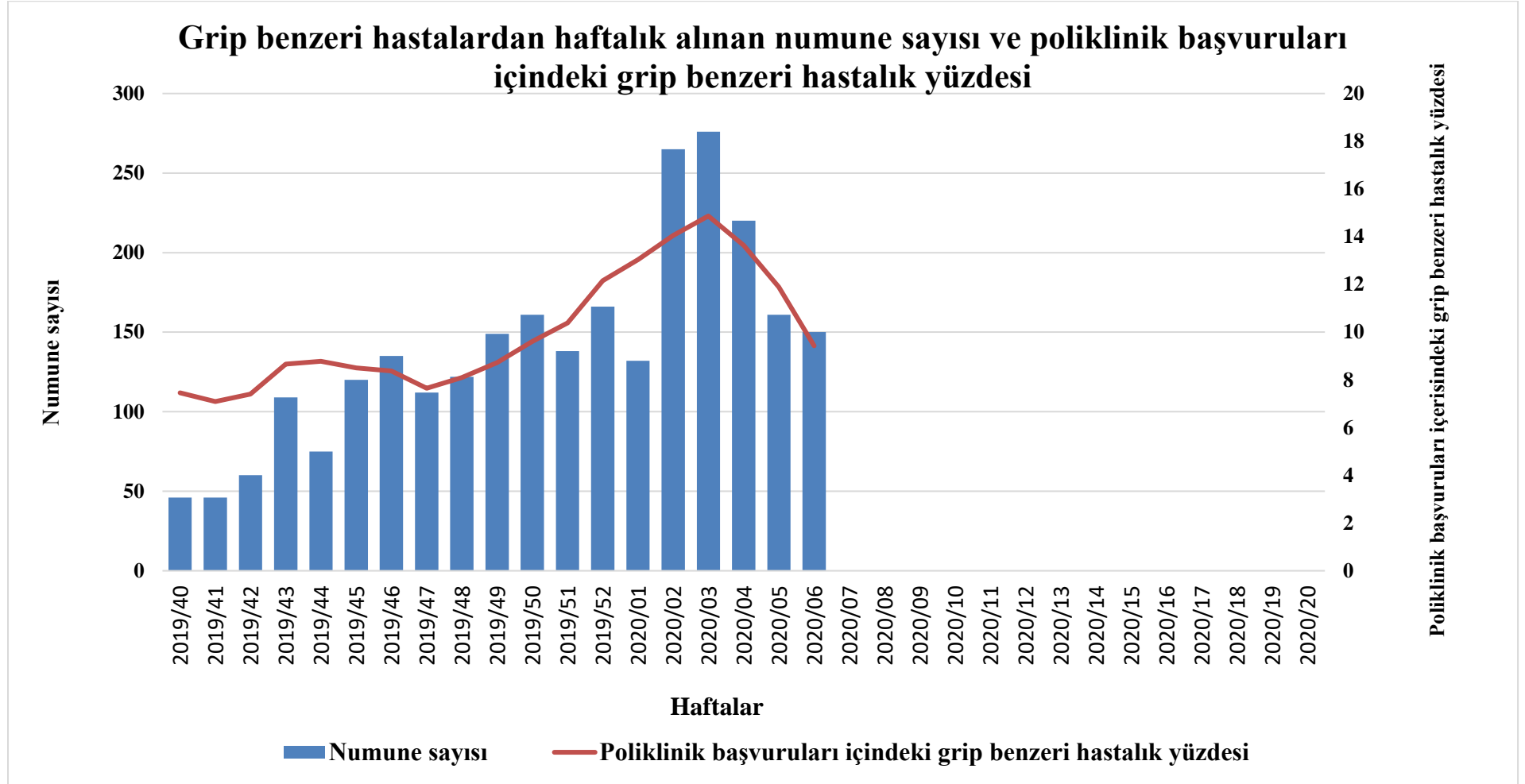
	AKDENİZ BÖLGESİ		DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖL.		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		KARADENİZ BÖLGESİ		MARMARA BÖLGESİ		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çalışılan Numune	29		16		13		14		26		19		33		150	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	10	34,5	5	31,3	6	46,2	1	7,1	7	26,9	10	52,6	13	39,4	52	34,7
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	7	70,0	2	40,0	3	50,0	0	0,0	2	28,6	4	40,0	6	46,2	24	46,2
İnf A/H3N2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf B	3	30,0	2	40,0	3	50,0	1	100,0	5	71,4	6	60,0	7	53,8	27	51,9
Birden fazla inf	0	0,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,9
Toplam	10	100,0	5	100,0	6	100,0	1	100,0	7	100,0	10	100,0	13	100,0	52	100,0

*İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır.

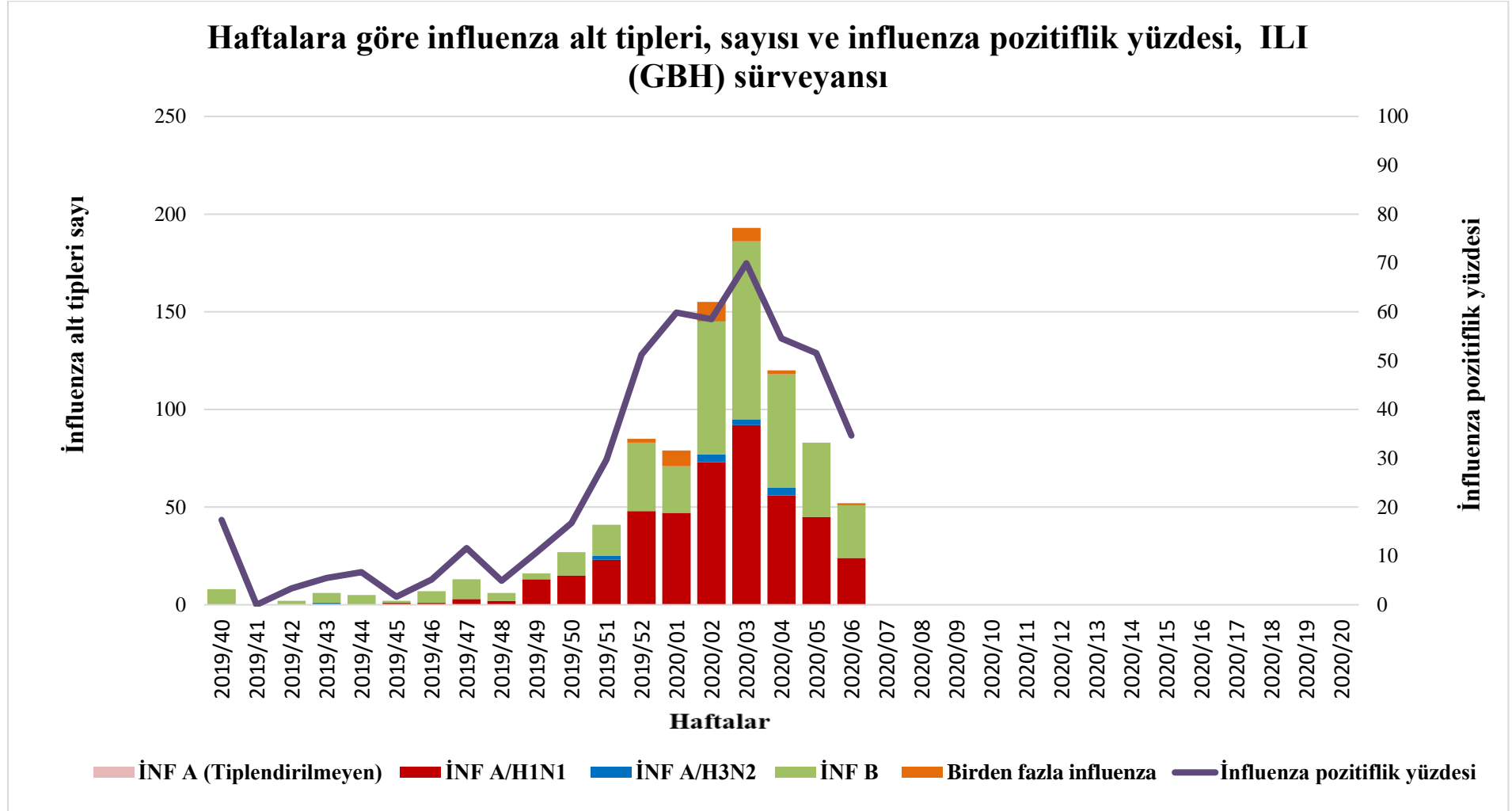
TABLO - 2
2019-2020 GRİP SEZONU
SENTİNEL GBH/ILI SÜRVEYANSI(40 -6. Hafta)

	AKDENİZ BÖLGESİ		DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖL.		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		KARADENİZ BÖLGESİ		MARMARA BÖLGESİ		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çalışılan Numune	428		348		370		158		431		314		593		2642	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	151	35,3	129	37,1	166	44,9	34	21,5	104	24,1	119	37,9	197	33,2	900	34,1
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	44	29,1	50	38,8	72	43,4	15	44,1	62	59,6	55	46,2	145	73,6	443	49,2
İnf A/H3N2	2	1,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,0	5	4,2	6	3,0	14	1,6
İnf B	104	68,9	51	39,5	94	56,6	19	55,9	41	39,4	58	48,7	46	23,4	413	45,9
Birden fazla inf	1	0,7	28	21,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8	0	0,0	30	3,3
Toplam	151	100,0	129	100,0	166	100,0	34	100,0	104	100,0	119	100,0	197	100,0	900	100,0

*İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır.

Grafik-1: Ülkemizde Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı kapsamında haftalık çalışılan Grip Benzeri Hastalık (GBH/ILI) numune sayısı ve poliklinik başvuruları içerisinde Grip Benzeri Hastalık yüzdesi.

Grafik-2: Ülkemizde Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı kapsamında haftalık tespit edilen İnfluenza alt tipleri sayısı ve İnfluenza pozitiflik yüzdesi.

TABLO – 3 2019-2020 GRİP SEZONU SENTİNEL SARI SÜRVEYANSI (6. Hafta)

	ADANA		ANKARA		ERZURUM		İSTANBUL		İZMİR		SAMSUN		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnfluenza Çalışılan Numune	24		25		24		24		0		30		127	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	3	12,5	2	8,0	13	54,2	7	29,2	0	0,0	3	10,0	28	22,0
DSYV Çalışılan Numune	24		25		24		24		0		30		127	
DSYV Toplam Pozitiflik**	8	33,3	7	28,0	5	20,8	13	54,2	0	0,0	5	16,7	38	29,9
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	1	33,3	1	50,0	7	53,8	4	57,1	0	0,0	2	66,7	15	53,6
İnf A/H3N2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	14,3	0	0,0	0	0,0	1	3,6
İnf B	2	66,7	1	50,0	5	38,5	2	28,6	0	0,0	1	33,3	11	39,3
Birden fazla inf	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,6
Toplam	3	100,0	2	100,0	13	100,0	7	100,0	0	0,0	3	100,0	28	100,0
Adenovirus	1		0		0		0		0		0		1	2,6
Birden fazla DSYV	0		0		1		3		0		0		4	10,5
Coronavirüs	0		1		0		0		0		0		1	2,6
Enterovirüs	0		0		1		0		0		0		1	2,6
Human Bocavirüs	1		1		0		1		0		0		3	7,9
H.Metapneumovirüs	0		0		1		1		0		1		3	23,1
Parainfluenzavirüs	0		1		0		0		0		0		1	2,6
Parachovirüs	0		0		0		0		0		0		0	0,0
Rhinovirüs	4		0		1		0		0		0		5	13,2
RSV	2		4		1		8		0		4		19	50,0
Diğer	0		0		0		0		0		0		0	0,0
Toplam	8		7		5		13		0		5		38	100,0

*İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır

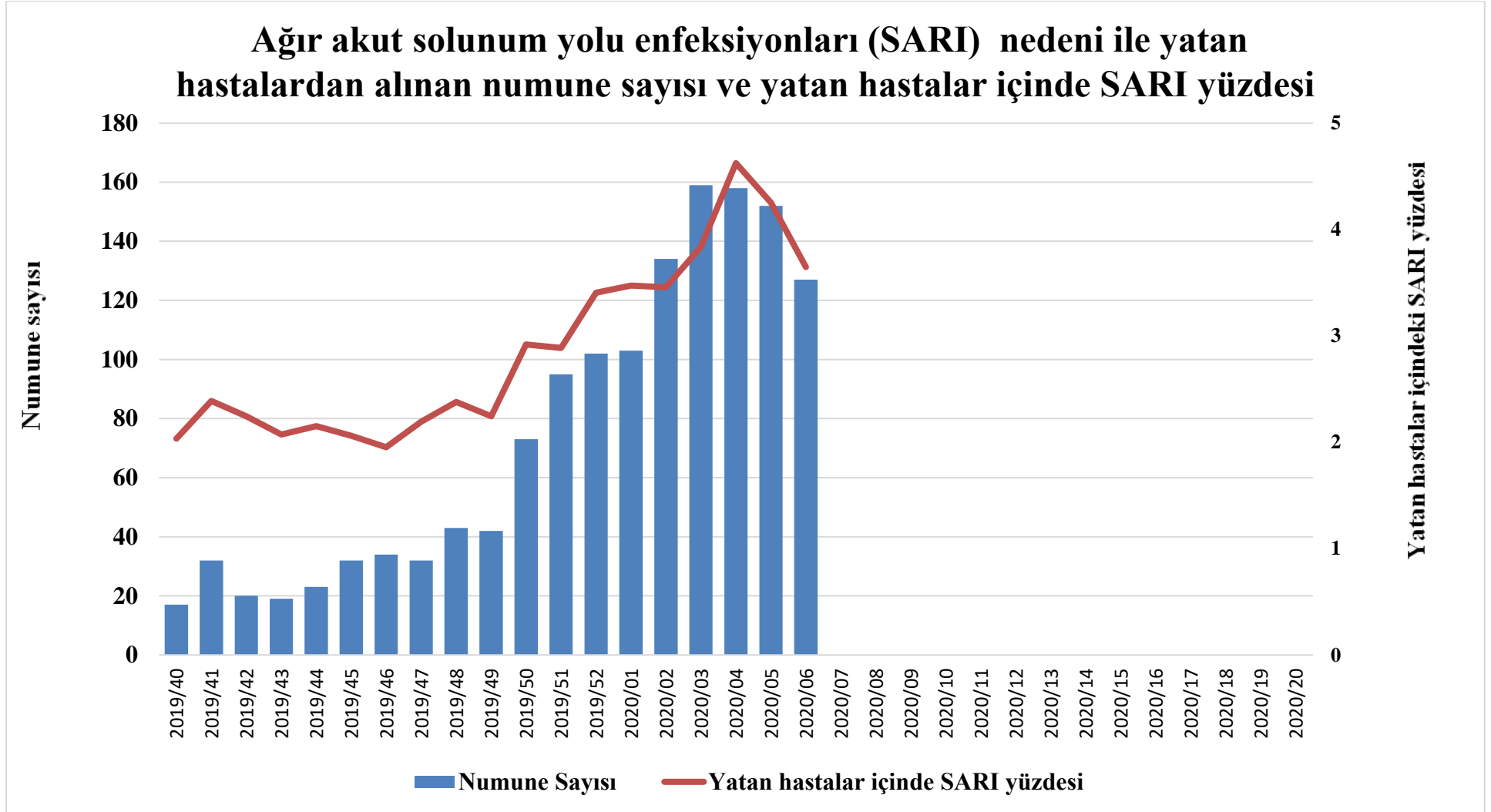
DSYV:Diğer Solunum Yolu Virüsleri.** DSYV toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden hesaplanmaktadır

TABLO – 42019-2020 GRİP SEZONU SENTİNEL SARISÜRVEYANSI (40 – 6. Hafta)

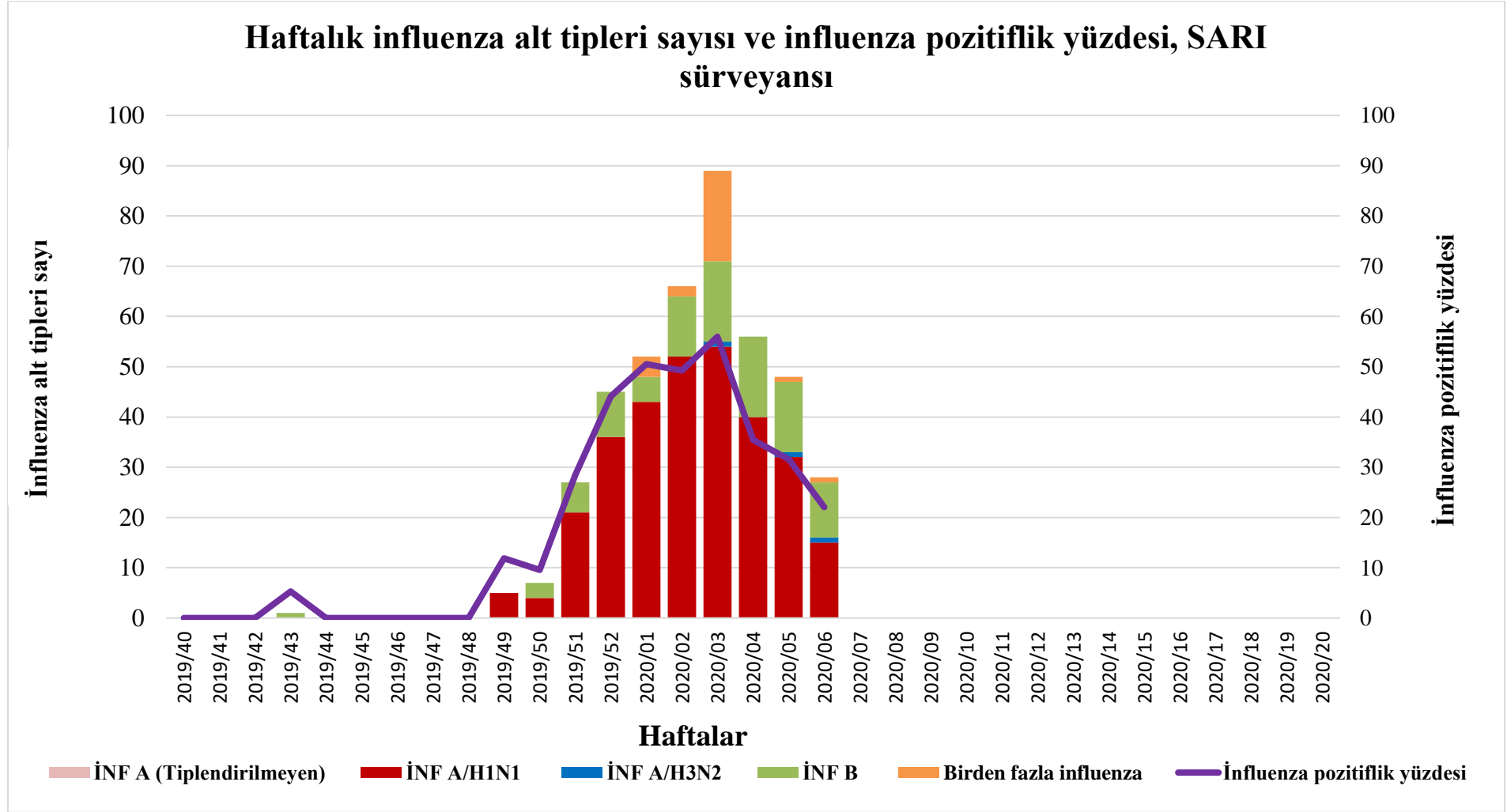
	ADANA		ANKARA		ERZURUM		İSTANBUL		İZMİR		SAMSUN		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnfluenza Çalışılan Numune	208		255		413		290		30		201		1397	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	69	33,2	49	19,2	219	53,0	49	16,9	9	30,0	29	14,4	424	30,4
DSYV Çalışılan Numune	208		246		413		290		30		201		1388	
DSYV Toplam Pozitiflik**	64	30,8	81	32,9	110	26,6	141	48,6	2	6,7	24	11,9	422	30,4
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	40	58,0	42	85,7	151	68,9	42	85,7	3	33,3	24	82,8	302	71,2
İnf A/H3N2	0	0,0	1	2,0	0	0,0	2	4,1	0	0,0	0	0,0	3	0,7
İnf B	29	42,0	6	12,2	42	19,2	5	10,2	6	66,7	5	17,2	93	21,9
Birden fazla inf	0	0,0	0	0,0	26	11,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	26	6,1
Toplam	69	100,0	49	100,0	219	100,0	49	100,0	9	100,0	29	100,0	424	100,0
Adenovirus	10		1		3		8		0		1		23	5,5
Birden fazla DSYV	11		7		14		30		0		0		62	14,7
Coronavirüs	10		6		21		2		1		3		43	10,2
Enterovirüs	2		1		2		0		0		0		5	1,2
Human Bocavirüs	2		6		4		10		0		0		22	5,2
H.Metapneumovirüs	0		1		3		8		0		1		13	3,1
Parainfluenzavirüs	3		7		11		11		0		2		34	8,1
Parechovirüs	0		0		1		0		0		0		1	0,2
Rhinovirüs	21		24		40		42		1		9		137	32,5
RSV	4		28		9		30		0		8		79	18,7
Diğer	1		0		2		0		0		0		3	0,7
Toplam	64		81		110		141		2		24		422	100,0

* İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır

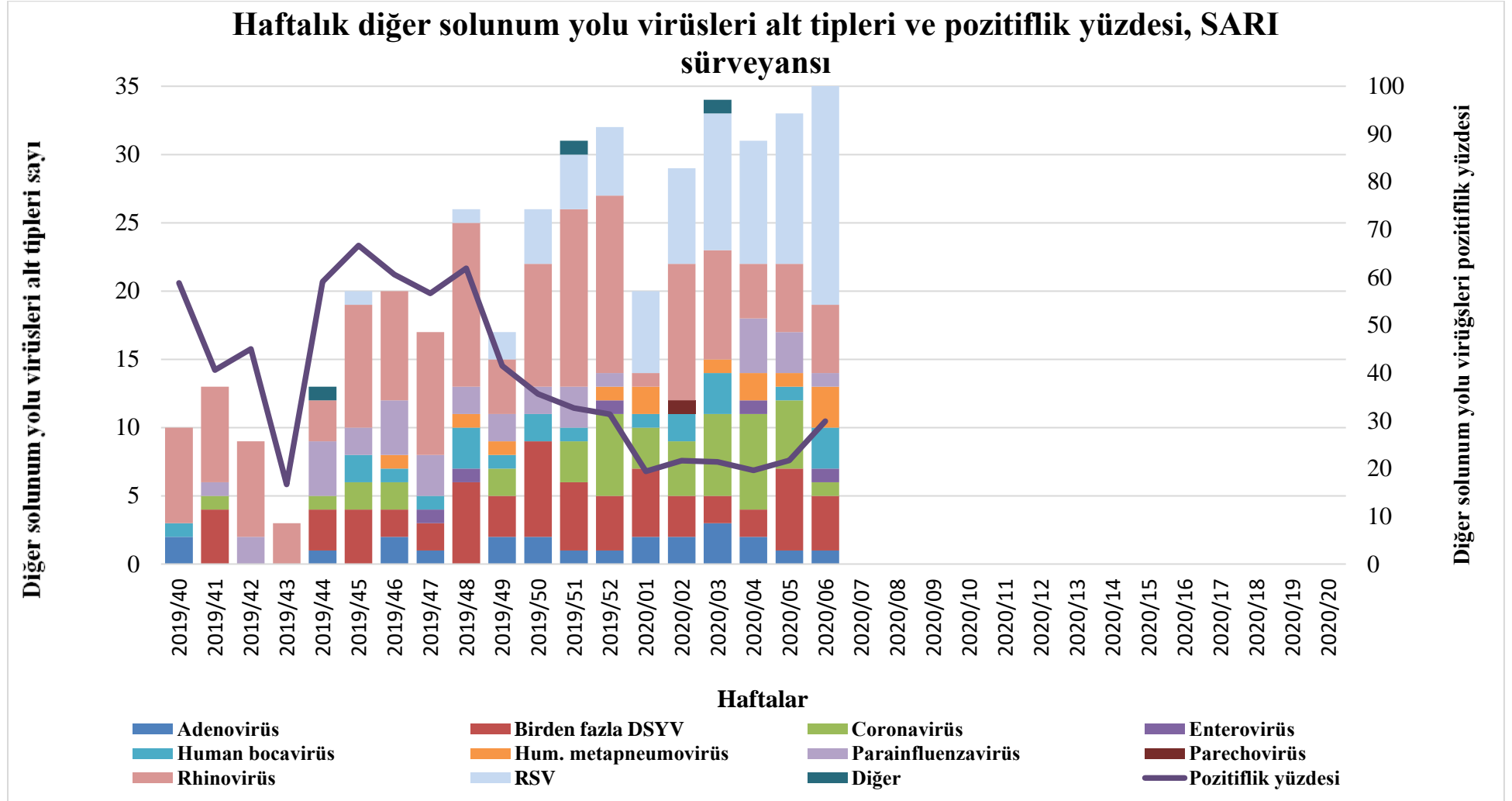
DSYV:Diğer Solunum Yolu Virüsleri.** DSYV toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden hesaplanmaktadır

Grafik-3: Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) Sürveyansı kapsamında haftalık çalışılan Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI)numune sayısı ve yatan hastalar içinde SARI yüzdesi.

Grafik – 4: Ülkemizde Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) Sürveyansı kapsamında haftalık tespit edilen İnfluenza alt tipleri sayısı ve İnfluenza pozitiflik yüzdesi.

Grafik – 5: Ülkemizde Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) Sürveyansı kapsamında haftalık tespit edilendiğer solunum yolu virüsleri alt tipleri sayısı ve pozitiflik yüzdesinin dağılımı.

TABLO – 52019-2020 GRİP SEZONU NON-SENTİNEL İNFLUENZA SÜRVEYANSI (6. Hafta)

	AKDENİZ BÖLGESİ		DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖL.		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		KARADENİZ BÖLGESİ		MARMARA BÖLGESİ		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnfluenza Çalışılan Numune	31		24		1		39		36		47		33		211	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	7	22,6	11	45,8	0	0,0	12	30,8	6	16,7	16	34,0	9	27,3	61	28,9
DSYV Çalışılan Numune	18		11		1		18		29		41		22		140	
DSYV Toplam Pozitiflik**	5	27,8	0	0,0	0	0,0	6	33,3	8	27,6	5	12,2	10	45,5	34	24,3
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	4	57,1	7	63,6	0	0,0	10	83,3	1	16,7	10	62,5	6	66,7	38	62,3
İnf A/H3N2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf B	3	42,9	2	18,2	0	0,0	2	16,7	5	83,3	6	37,5	3	33,3	21	34,4
Birden fazla inf	0	0,0	2	18,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	3,3
Toplam	7	100,0	11	100,0	0	0,0	12	100,0	6	100,0	16	100,0	9	100,0	61	100,0
Adenovirus	2		0		0		1		1		0		0		4	11,8
Birden fazla DSYV	0		0		0		0		0		0		4		4	11,8
Coronavirüs	1		0		0		0		0		1		1		3	8,8
Enterovirüs	0		0		0		1		0		0		0		1	2,9
Human Bocavirüs	0		0		0		0		0		0		0		0	0,0
H.Metapneumovirüs	0		0		0		2		0		1		1		4	11,8
Parainfluenzavirüs	0		0		0		0		1		0		0		1	2,9
Parachovirüs	0		0		0		0		0		0		0		0	0,0
Rhinovirüs	0		0		0		0		0		0		2		2	5,9
RSV	2		0		0		2		6		3		2		15	44,1
Diğer	0		0		0		0		0		0		0		0	0,0
Toplam	5		0		0		6		8		5		10		34	100,0

* İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır

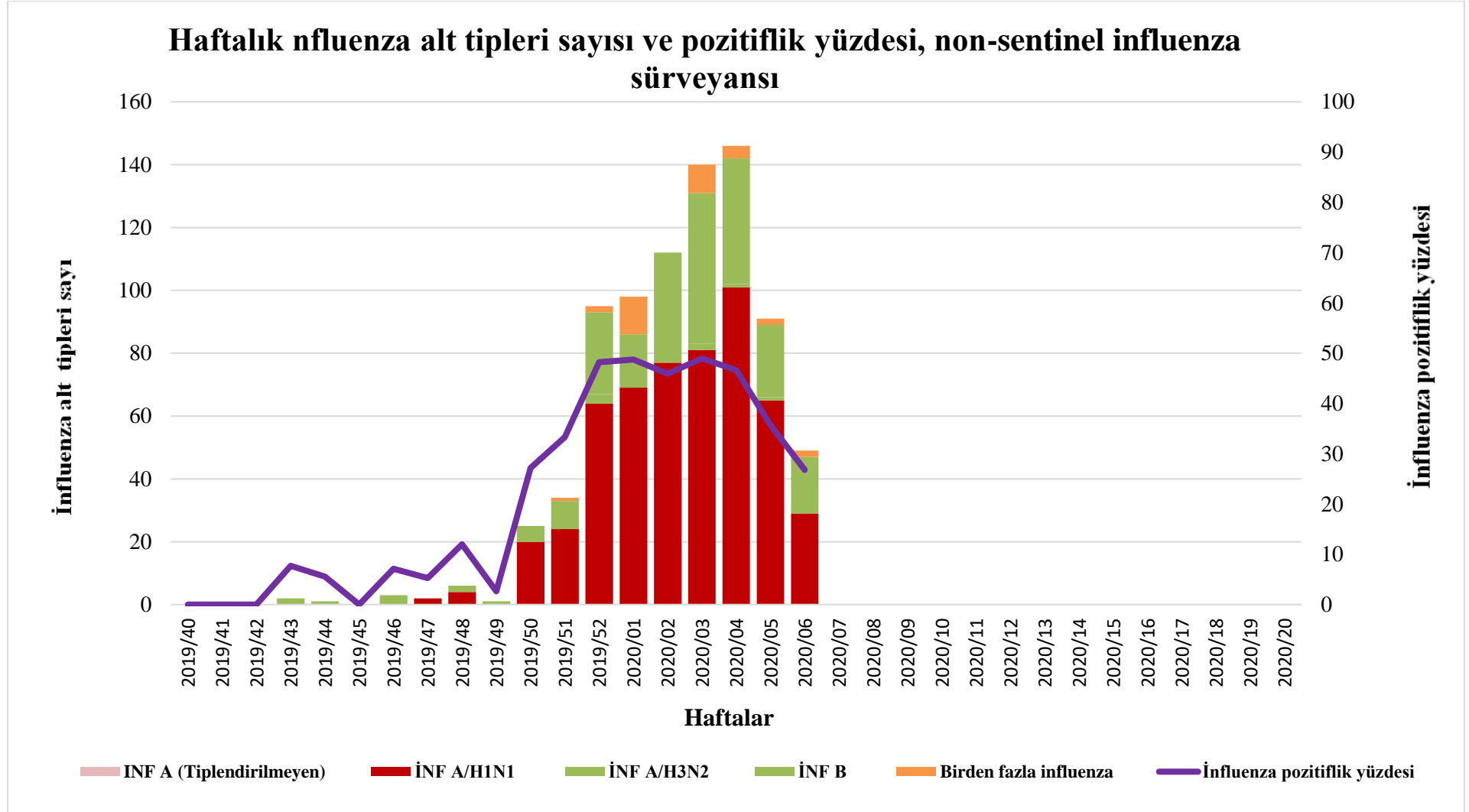
DSYV:Diğer Solunum Yolu Virüsleri.** DSYV toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden hesaplanmaktadır

TABLO – 62019-2020 GRİP SEZONU NON-SENTİNEL İNFLUENZA SÜRVEYANSI (40 -6. Hafta)

	AKDENİZ BÖLGESİ		DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖL.		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		KARADENİZ BÖLGESİ		MARMARA BÖLGESİ		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnfluenza Çalışılan Numune	233		323		26		309		509		380		410		2190	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	79	33,9	176	54,5	11	42,3	120	38,8	165	32,4	141	37,1	125	30,5	817	37,3
DSYV Çalışılan Numune	181		191		14		184		424		294		237		1525	
DSYV Toplam Pozitiflik**	44	24,3	45	23,6	1	7,1	42	22,8	97	22,9	45	15,3	97	40,9	371	24,3
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	47	59,5	116	65,9	7	63,6	75	62,5	120	72,7	93	66,0	87	69,6	545	66,7
İnf A/H3N2	1	1,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	4	2,8	1	0,8	7	0,9
İnf B	31	39,2	28	15,9	4	36,4	45	37,5	44	26,7	41	29,1	37	29,6	230	28,2
Birden fazla inf	0	0,0	32	18,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	2,1	0	0,0	35	4,3
Toplam	79	100,0	176	100,0	11	100,0	120	100,0	165	100,0	141	100,0	125	100,0	817	100,0
Adenovirus	9		1		0		5		7		1		2		25	6,7
Birden fazla DSYV	4		7		0		10		5		1		17		44	11,9
Coronavirüs	9		11		0		4		5		10		6		45	12,1
Enterovirüs	0		0		0		2		1		0		2		5	1,3
Human Bocavirüs	0		5		0		1		2		0		5		13	3,5
Hum.Metapneumovirüs	0		1		0		2		4		4		3		14	3,8
Parainflanzavirüs	3		3		0		4		13		2		16		41	11,1
Parechovirüs	1		0		0		0		1		0		0		2	0,5
Rhinovirüs	11		15		1		10		20		13		36		106	28,6
RSV	6		2		0		4		39		14		10		75	20,2
Diğer	1		0		0		0		0		0		0		1	0,3
Toplam	44		45		1		42		97		45		97		371	100,0

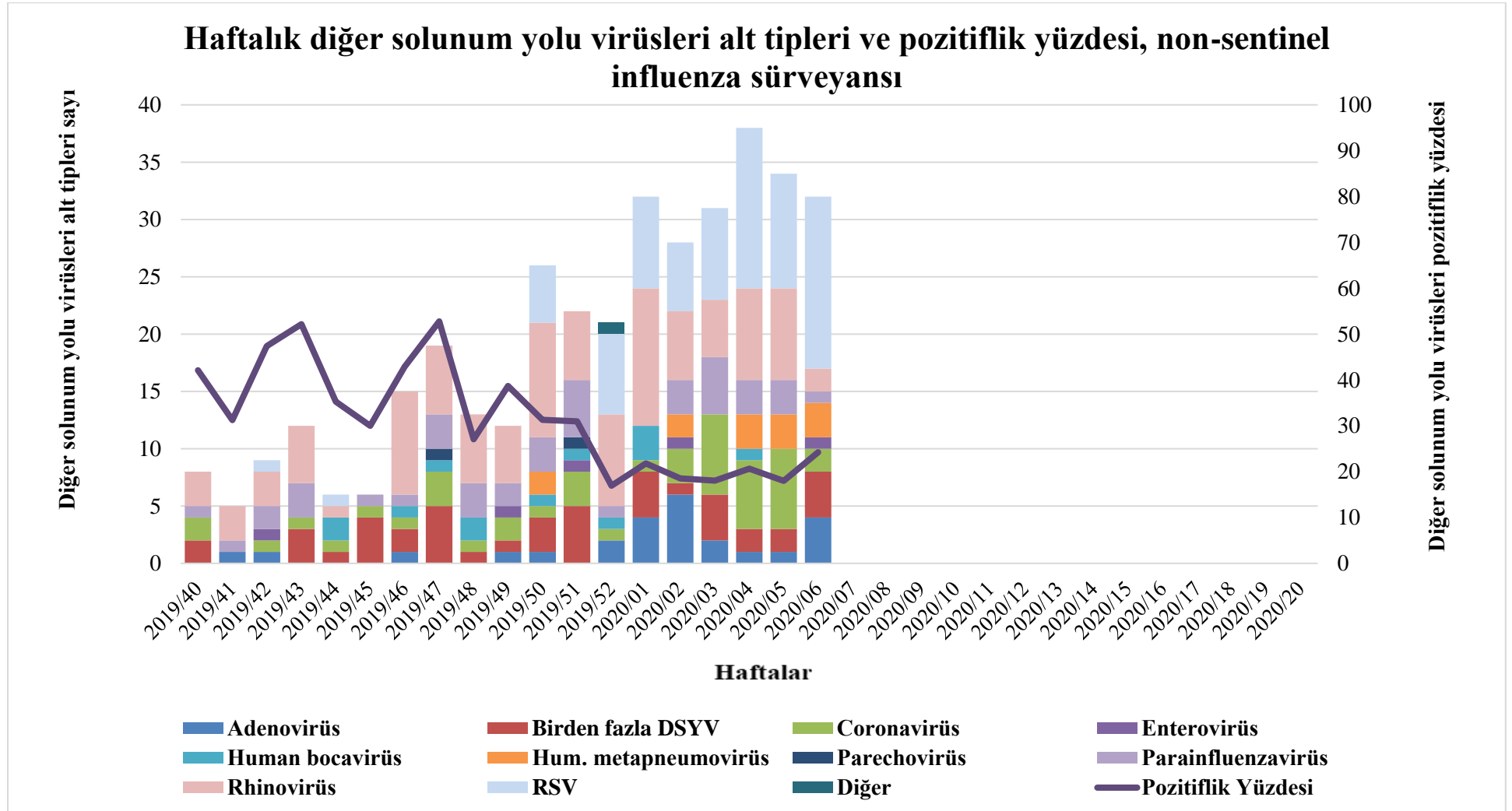
* İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır

DSYV:Diğer Solunum Yolu Virüsleri.** DSYV toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden hesaplanmaktadır

Grafik – 6: Ülkemizde Non-sentinel İnfluenza Sürveyansı kapsamında haftalık tespit edilen İnfluenza alt tipleri sayısı ve İnfluenza pozitiflik yüzdesi.

Grafik – 7: Ülkemizde Non-sentinel İnfluenzaSürveyansı kapsamında haftalık tespit edilen diğer solunum yolu virüsleri alt tipleri sayısı ve pozitiflik yüzdesinin dağılımı.

GRİBE KARŞI ALINACAK ÖNLEMLER

1- Kişisel Korunma Önlemleri

- Hasta kişiler ile yakın temastan kaçınmalıdır.
- Grip benzeri bir hastalık geçirildiğinde evde istirahat etmelidir.
- Hastayken, hastalığı bulaştırmamak için mümkün olduğunca diğer insanlarla temas sınırlandırılmalıdır.
- Aksırma ve öksürme esnasında burun ve ağız kağıt mendille kapatılmalı ve kullanılan kağıt mendil çöp kutusuna atılmalıdır.
- Sabun ve su ile eller sık sık yıkanmalıdır.
- Bulaşma yollarından olan ağız, burun ve gözlere kirli ellerle temas etmekten kaçınmalıdır.
- Yüzeyler sık sık temizlenmelidir.

2- Grip Aşısı

Grip nedeniyle ciddi hastalık riski taşıyan belirli gruplar mevcuttur ve bu gruplar için korunma büyük önem taşır. Bu sebeple, 65 yaş ve üzerindeki kişiler ile yaşlı bakımevi ve huzurevinde kalan kişilerin bu durumlarını belgelendirmeleri halinde sağlık raporu aranmaksızın; gebeler, astım dahil kronik akciğer ve kalp-damar sistemi hastalığı olan erişkin ve çocuklar, şeker hastalığı dahil herhangi bir kronik metabolik hastalığı, kronik böbrek yetmezliği, kan hastalığı veya bağışıklık sistemi baskılanmış olan erişkin ve çocuklar ile 6 ay- 18 yaş arasında olup uzun süreli aspirin tedavisi alan çocuk ve gençlerin hastalıklarını belirten sağlık raporuna dayanılarak, hekim tarafından reçete edildiğinde, yılda bir defaya mahsus olmak üzere grip aşısı bedelleri, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından Sağlık Uygulama Tebliği kapsamında karşılanmaktadır. Bu kişiler hekime başvurarak reçete ile eczanelerden aşılarını alabilirler.

Diğer önemli bir risk grubu da sağlık çalışanlarıdır. Sağlık çalışanları, hem kendileri birçok hastayla karşılaştıkları için risk altındadırlar, hem de kendileri hasta olduklarında başka insanlara hastalık bulaştırma riski taşırlar. Sağlık çalışanları için Sağlık Bakanlığımız tarafından her yıl grip aşısı temin edilmekte ve ücretsiz uygulanması yapılmaktadır.

Bazı kişiler için ise grip aşısı uygulanması tıbbi açıdan sakıncalı olacağı için yasaktır. Bunlar yumurta alerjisi olanlar (yumurta yediğinde ciddi allerjik reaksiyon geçirenler), geçmişte grip aşısı uygulanmasıyla ciddi allerjik reaksiyon gelişmiş olanlar ve 6 aydan küçük bebeklerdir. Orta dereceli ya da ciddi ateşli bir hastalık geçirmekte olan kişilerin geçirdiği hastalığın belirtileri azaldıktan sonra aşılanmaları daha uygun olacaktır.

Yukarıda sayılan risk gruplarındaysanızgrip geçirdiğinizi düşündüğünüzde hekime müracaat ediniz. Ayrıca, grip geçirdiğinizde belirtileriniz ağırlaşrsa (nefes darlığı, göğüs ağrısı, bilinç bulanıklığı, yüksek ateş, öksürük gibi belirtilerin ortaya çıkması) bir hekime başvurun ve tavsiyelerine göre gerekli ilaçları kullanın. Antibiyotikler gribi tedavi etmezler, bu nedenle hekim tavsiyesi dışında antibiyotik kullanmayın.

İNFLUENZA SÜRVEYANSINA KATKI SAĞLAYAN SAĞLIK KURULUŞLARI

ANKARA

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Bulaşıcı Hastalıklar Dairesi Başkanlığı,
Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları ve Biyolojik Ürünler Dairesi Başkanlığı,
Ankara İl Sağlık Müdürlüğü,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Araştırma Hastanesi,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Dr.Sami Sami Ulus Kadın Doğum Çocuk ve Sağlığı Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Abdurrahman Çağlar,
Emel Ünal,
Fehmi Özgür Özgün,
Halit Aslan,
Sevinç Yılmaz Yeltekin,
Seyyide Ayşenur Kuzucu Üşümüş,
Suha Özkan,
Vural Dirimeşe,
Yıldırım Bayazıt,
Zeliha İmamoğlu

ADANA

Adana İl Sağlık Müdürlüğü,
Adana Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Adana Şehir Eğitim Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Aylin Sulu Yalçın,
Ayşe Erden,
Esin Akyıldız,
Esra Akyürek,
Halit Çabuk,
Işıl Merdan,
Mehmet Canhilal,
Seher Süheyla Evrücke,
Sibel İncesoy,
Yıldız Seçilmiş,

ANTALYA

Antalya İl Sağlık Müdürlüğü,
Antalya Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Aile Hekimleri;

Alper Arı,
Ayten Özçakır,
Burçin Kayaalp,
Feyza Yücel,
Halil İbrahim Yılmaz,
Özlem Celayir,
Selma Karakurt,
Şahin Giray Küfeciler,
Tolga Erdoğan,
Uğur Yaşar Şatiroğlu,

BURSA

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Demet Başak Özal,
Engin Muhlis Erdoğan,
Figen Duygulu,
İlknur Gürel,
İsmail Serkan Ursavaş,
Nilgün Nilüfer Yiğitalp
Ömer Burç,
Rıfat Halaç,
Salim Erdal Erdem,
Uğur Köksal,

DIYARBAKIR

Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Berivan Güzel,
Celal Canpolat,
Ekrem Kaplan,
Ferat Üngür,
Jiyan Demir,
Mehmet Agah Gür,
Mehmet Nevzat Karahan,
Suat Anlı,
Şeyhmus Çakır,
Zelal Kolçak Dolu,

EDİRNE

Edirne İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Binnur Tağtekin Sezer,

Can Şimşek,

Ersin Berber,

Esra Tekinarslan,

Güner Atlı,

Hakkı Özgür,

Mert Boztaş,

Özlem Önal,

Ruhsar Tuncer,

Sabri Şen,

ERZURUM

Erzurum İl Sağlık Müdürlüğü,

Erzurum Halk Sağlığı Laboratuvarı,

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Erzurum Bölge Eğitim Araştırma Hastanesi,

Aile Hekimleri;

Ayhan Şendur,

Efrail Çetin,

Gökburak Atabay,

Orhan Nihat Odabaş,

Özgür Demir Cinisli,

Özlem Kiki,

Semra Tan Kamacı,

Sibel Yıldırım,

Sunay Şahin,

Temel Macit,

İSTANBUL

İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü,
İstanbul Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Bakırköy Dr.Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Kartal Dr. Lutfi Kırdar Eğitim Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Abdullah Ozan Polat,
Battal Emre Şahin,
Beray Bayar,
Candaş Ender Sevindi,
Chakı Rasıt,
Cuma Kahveci,
Figen Yaşar Şen,
Hakkan Hekimoğlu,
Hamit Saraçoğlu,
Hüseyin Yılmaz Tanca,
Ilgın Karaca Kuru,
Julius NjumeEpie,
Koray Çehreli,
Necla İcralar Emin,
Özlem Aydoseli
Safiye Kırbaş,
Salim Çallı,
Sayragül Şişmanlar Rakıcı,
Selda Handan Karahan Saper,
Selma Ünlüer,

İZMİR

İzmir İl Sağlık Müdürlüğü,
İzmir Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Dr. Suat Seren Göğüs Hastalıkları ve CerrahisiEğitim ve
Araştırma Hastanesi,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Ahmet Murat Oral,
Ahmet Özen,
Dilek Gülenay
Güzin Şehirli,
Kenan Ayık
Mediha Gül Atay,
Mehmet Tuna Altılı,
Nur Şehnaz Hatipoğlu,
Özgür Ulukök,
Ramazan Taner Özkara

KARS

Kars İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ali Osman Arpacı,

Aygül Taşdemir,

Mehmet Kadioğlu,

Murat Akbulak,

Ramazan Çoban

Saadet Nur Hacısalihoğlu,

Sinan Karataş,

Şeyma Beytut

Yakup Raşidoğlu,

Yeşim Taşdemir

KOCAELİ

Kocaeli İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Alperen Payza,

Canan İnci Gürel,

Erol Altıokka,

Fatih İğit,

Mehmet Ayas,

Melike Şen Külcü,

Muhammed Karabulut,

Nazım Uzunca,

Öykü Denizeri,

Özlem Sezer,

KONYA

Konya İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ayşe Turhan,

Fadim Özyurt,

Gürhan Cıvcık,

Mehmet Sarıbaş,

Muammer Aysu,

Necibe Bayrak,

Neşe Yüçetürk,

Özgür Önal,

Şule İzgi,

Üzeyir Özek,

MALATYA

Malatya İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Arzu Uymaz,
Ekrem Ardeşir Doğan,
Gamze Erbaş,
Lale Dalkaya,
Mahsuni Karaaslan,
Memet Deniz,
Nur Ekmen Gürbüz,
Özlem Sarıcı Üzmez,
Seyid Çiftçi,
Tarkan Şahin,

MUĞLA

Muğla İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Ali Çekem,
Ayfer Gürcan,
Engin Balcı,
Gülçin Sivrikaya Oğuz,
Halil Çetinkaya
İbrahim Yağmur Savran,
İsmail Eser,
Mehmet Ali Karaosmanoğlu,
Mustafa Yakışıklı
Özer Bektaş,

SAMSUN

Samsun İl Sağlık Müdürlüğü,
Samsun Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Samsun Eğitim Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Ali Tüter,
Esin Kelkitli,
Fatma Malay,
Filiz Güven,
Fisun Köse,
Kenan Karadeniz,
Mustafa Özkesen,
Mustafa Turhan,
Özkan Barutçu,
Pervin Pehlivan,

SİVAS

Sivas İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ahmet Yılmaz,
Cemalettin Gürbüz,
Gökhan Tan,
Gürbüz Yıldız,
İlknur Yalçın,
Mehmet Tarık Can,
Meltem Rüyam Başer,
Murat Bulut,
Sedat Metin,
Selami Kurt,

ŞANLIURFA

Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ahmet Fevzi Örer,
Aida Ateş,
İbrahim Halil Ağrıç,
Mehmet Kayacan,
Mehmet Cavur,
Mustafa Korkmaz,
Okan Ürkmez,
Rümeysa Saraç,
Şebnem Tercan,
Şükran Atbinici,

TEKİRDAĞ

Tekirdağ İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Alişah Büyükyatıkçı,
Emsal Gemici,
Ercan Boyraz,
Gonca Kök,
Melike Çelik,
Nilay Gülümser,
Sema Bilgili,
Sibel Ünal,
Ufuk Çınar,
Yalçın Öztürk,

TRABZON

Trabzon İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ayhan Çanakçı,
Aynur Yıldız Yaylı,
Aysel İmamoğlu,
Bahar Birinci,
Dilaver Yıldırım,
Hasan Eraydın,
Hüseyin Türkoğlu,
Semiha Aydın,
Serkan Özdemir,
Şükrü Özgün,

UŞAK

Uşak İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ali Kuş,
Derviş Şahin,
Fatma Dönmez,
Filiz Özer Kaya,
İmran Ekim,
İzzet Göker Küçük,
Mehmet Karasu,
Muhammed Emin Pür,
Özkan Özer,
Türker Çelik,

VAN

Van İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Abdullah Sakman,
Fatma Şahin,
Hikmet Sarıbulak,
Kasım Nergiz,
Muhammed Nuri Akbaş,
Murat Eren,
Ömer Demir,
Ömer Sezer,
Sinan Özgökçe,
Teyyar Abi,